

PEDAGOGISCH BELEID

**STICHTING
KINDEROPVANG
ROERSTREEK**

stichting

kinderopvang

Pedagogisch Beleid en Werkplan
Stichting Kinderopvang Roerstreek

INHOUD

INLEIDING	4
PEDAGOGISCH BELEID	6
VISIE	7
EMOTIONELE VEILIGHEID	9
PERSOONLIJKE ONTWIKKELING	11
SOCIALE COMPETENTIES	13
WAARDEN EN NORMEN	15
PEDAGOGISCHE DOELSTELLING	16
De 9 R's	16
Rust	16
Regelmaat	17
Reinheid	17
Respect	17
Ruimte	18
Rituelen	19
Relatie	19
Richting	19
Relativeren	20
STAMGROEP	21
Stamgroep en combi-groep	21
Stamgroep verlaten	21
Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE)	21
Leeftijdsopbouw	22
Maximale groepsgrootte	22
Extra dagdelen, ruilen	22
HET TEAM	24
Mentor	24
Vrijwilligers/stagiaires	24
Beroepskracht-kind ratio	25
Achterwacht	26
Vierogenprincipe	26
Opleiding	26
WENNEN	27
Van dagopvang naar Peuterarrangement	28
Van dagopvang naar buitenschoolse opvang (BSO)	28
Doorstromen binnen de BSO	29
Van kindercentrum naar kindercentrum	29
SLOTWOORD	30
BIJLAGEN	31
BIJLAGE PEDAGOGISCHE ONDERSTEUNING	32
THOMAS GORDON	32
DOE MEE® MET TAAL	33
LOKALE EDUCATIEVE AGENDA	34
BIJLAGE VOEDINGSLIJST	35
BIJLAGE PRAKTISCHE CHECKLIJST	36
BIJLAGE EXTERNE CONTACTEN	38
BIJLAGE PROTOCOLLEN	39
BIJLAGE KLACHTENREGELING	40
BIJLAGE LITERATUURLIJST/BRONNEN	41
BIJLAGE TOEPASSINGSGEBIEDEN	43
BIJLAGE AANTEKENINGEN PEDAGOGISCH BELEID DAGOPVANG	44

INLEIDING

Stichting Kinderopvang Roerstreek ligt in de Midden-Limburgse gemeente Roerdalen en biedt sinds 1990 in 5 kindercentra opvang aan circa 500 kinderen:

- Halve en hele dagopvang voor kinderen van 6 weken tot 4 jaar.
- Halve dagopvang (peuterarrangement) voor kinderen van 2 tot 4 jaar.
- Buitenschoolse opvang voor schoolgaande kinderen van 4 tot 13 jaar.

Dé inspirerende plek waar kinderen spelen en beleven in een natuurlijke en gezonde omgeving. Buiten vinden de kinderen de wereld die 'echt' en steeds anders is. Dit nodigt uit tot creativiteit, tot inspelen op onverwachte situaties, tot nieuwsgierigheid naar het onbekende, tot bedenken van nieuwe spelvormen, nieuwe woorden en bewegingen. De buitenomgeving is aanleiding om te onderzoeken, samen te spelen, te verzamelen en te experimenteren. Kortom:

Natuurtalent: Door natuurbeleving een totale ontwikkeling bij kinderen stimuleren en hierbij talenten aanspreken/ontdekken!

Als Gezonde Kinderopvangorganisatie kiezen we ervoor structureel de gezondheid en gezonde leefstijl van kinderen te bevorderen. Samen met ouders spelen we een rol bij het aanleren van een gezonde leefstijl bij jonge kinderen. Ook geven we het goede voorbeeld. Te denken valt aan thema's als voeding, bewegen en groen. Dit alles staat centraal in onze kindercentra.

Het enthousiasme en de deskundigheid en betrokkenheid van onze pedagogisch medewerkers is natuurlijk in dit alles wat er voor zorgt dat we voor kinderen én ouders elke dag weer klaar kunnen staan! Zij zorgen voor uw kind(eren). Opvang van goede kwaliteit in een veilige en vertrouwde omgeving; een omgeving waarin het kind centraal staat, voldoende persoonlijke aandacht krijgt en zich op eigen wijze, in eigen tempo kan ontplooien en ontwikkelen.

Verbeteringen worden dagelijks nagestreefd met het oog op het welbevinden van het kind. Steeds vaker wordt er geroepen om flexibiliteit in uren en soorten van opvang, uitgaande van de wens van de ouder. Flexibiliteit kan en mag, zolang deze in het belang zijn van het kind en de groepsgenoten. Wij realiseren ons in deze terdege dat in een tijd van vele veranderingen, de prijs van de kinderopvang doorslaggevend kan zijn voor ouders om tot een keuze te komen. Dit weerhoudt ons er niet van om juist in deze periode kwalitatief goede opvang te bieden. Het belangrijkste bezit dat ouders uit handen geven, willen wij immers gedurende de dag alle aandacht geven. We kiezen daarom bewust voor vaste breng- en haaltijden, vaste dagdelen en een vaste stamgroep. Kinderen kunnen dan immers ongestoord spelen.

Het is dus niet de klok die bepaalt, maar het individuele kind dat binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek richting geeft aan ons handelen. De ouder is onze klant, het kind is ons instrument.

Rust, Regelmaat en Reinheid staan hoog in ons vaandel, maar ook respect, relativiseringsvermogen, relatie, rituelen, ruimte en richting. Tezamen vormen dit voor ons de 9 R's, de rode draad binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek¹. Naast dat wat het kind ons aangeeft én de 9R's, wordt onze werkwijze ondersteund door communicatie, de interactie met en de ontwikkeling van het kind. De Gordonmethode is hiermee een kernpunt in ons pedagogisch handelen². Sinds 2009 wordt dit tevens mee vormgegeven door de in-company training 'Doe Mee® met Taal'².

Met dit pedagogisch beleid bieden wij u een kijkje in de keuken van de kinderopvang van Stichting Kinderopvang Roerstreek. Het vak kinderopvang dat voortdurend in beweging is door overheidsbepalingen en belangrijker nog, de ontwikkelingen van het individuele kind. Kinderopvang is immers een interessant en nuttig vak. Niemand kan zonder opvoeding of onderwijs. Iedereen raakt er ooit in zijn leven persoonlijk bij betrokken.

¹ zie [Visie](#)

² zie bijlage [Pedagogische ondersteuning](#)

Dit beleid is onder andere tot stand gekomen met behulp van signalen van u als ouder(s), de oudercommissie, onze pedagogisch medewerkers en uiteraard de jaarlijks afgenomen inspecties door de GGD. Daarnaast zorgen de huidige overheidsplannen met betrekking tot de financiering van kinderopvang en de landelijke ontwikkelingen in de kinderopvang alsmede de [wet IKK](#) voor een beweging waar ook wij mee te maken hebben. Deze tendens hebben we gevolgd en blijven we volgen. Het is besproken in onze overleggen, tevens met de oudercommissie en dit alles hebben we geïmplementeerd in ons beleid.

Onze missie en visie blijven in deze hetzelfde. We gaan uit van onze eigen kracht en hebben de oprechte intentie deze zorgvuldig naar u toe te communiceren.

Mede aan de hand van het pedagogisch beleid kunnen ouders bewuster een keuze maken voor een kindercentrum en een opvoedingsmilieu dat aansluit bij hun ideeën en opvattingen.

Bij aanmelding ontvangen ouders de algemene voorwaarden en een inlogmogelijkheid tot ons ouderportaal Konnect¹. Tevens kunnen zij zich registreren op onze website, na verificatie kunnen zij inloggen en diverse documenten inzien, waaronder het pedagogisch beleid, de protocollen en beleidstukken. Tevens zijn deze ter inzage op locatie op aanvraag beschikbaar². Tijdens het plaatsingsgesprek worden het beleid, het werkplan en groepsafspraken met ouders besproken en kunnen ouders ter inzage een exemplaar van het pedagogisch beleid en werkplan te leen mee naar huis krijgen.

In de voetnoot wordt verwezen naar hoofdstukken alsmede naar protocollen en beleidsstukken. Indien mogelijk met een link binnen dit document of naar onze website. In een protocol of beleid staat het proces over het desbetreffende hoofdstuk uitvoerig beschreven

In het pedagogisch werkplan wordt het beleid verder uitgewerkt en worden dagelijkse belangrijke zaken kort en concreet beschreven per kindercentrum en per doelgroep. Het pedagogisch werkplan is een werkboek om mee te werken en is daarom altijd in ontwikkeling en beoogt niet volledig te zijn. Het is een dynamisch proces waar pedagogisch medewerkers dagelijks gestalte aan geven.

Daar waar ouders geschreven staat, worden natuurlijk ook eventuele verzorgers van de kinderen bedoeld. En hij en/of hem kan zij en/of haar zijn en vice versa.

Indien er na het lezen van dit stuk nog vragen of onduidelijkheden zijn of u toelichting wenst, stellen wij het op prijs als u contact met ons opneemt. Dit kan telefonisch op maandag, dinsdag en donderdag tussen 9.00 uur en 14.30 uur of per e-mail info@kinderopvang-roerstreek.nl.

Tot slot wensen wij u veel leesplezier toe.

Yvonne Vullers,
Raad van Bestuur
Stichting Kinderopvang Roerstreek

¹ zie protocol 1.2 Plaatsing

² zie bijlage [Protocollen](#)

PEDAGOGISCH BELEID

**STICHTING
KINDEROPVANG
ROERSTREEK**

stichting

kinderopvang

© juni 2018
10^e uitgave

VISIE

Kinderopvang betekent voor ons dat er sprake is van een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid tussen ouders en het kindercentrum gedurende de tijd dat het kind het kindercentrum bezoekt. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor (de opvoeding van) hun kind(eren), de pedagogisch medewerkers zijn medeopvoeders.

De aard en de relatie tussen ouder en kind en tussen pedagogisch medewerker en kind en de omgeving waarin zij opvoeden verschilt. Pedagogisch medewerkers dienen heel bewust met kinderen om te gaan. Het samenwerken met collega's, met ouders en het werken met en voor kinderen in een groep vraagt om specifieke eisen en vaardigheden.

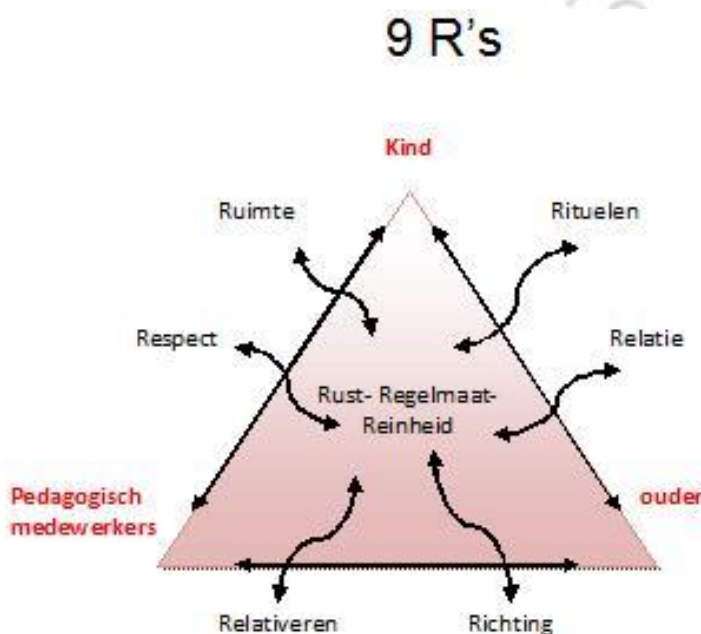
Een basis van vertrouwen en begrip tussen ouders en kindercentrum is belangrijk om te komen tot een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid. In deze visie wordt ervan uitgegaan, dat goede kwaliteit begint bij goed contact, goed overleg, afstemming, samenwerking en vertrouwen tussen ouders en pedagogisch medewerkers. Ouders hebben van nature een sterke emotionele band met hun kind. Pedagogisch medewerkers leren ouders en hun kinderen kennen en bouwen een relatie op. Dit vraagt om wederzijds respect, tijd en ruimte.

Ouders staan achter de beslissing om hun kind naar de kinderopvang te brengen, maar voelen zich misschien ook een beetje schuldig of onzeker. Ze letten goed op de pedagogisch medewerkers en hoe zij omgaan met hun kind. Hun eigen kind staat centraal. Later is er ruimte om na te denken over hoe er in de groep met kinderen gewerkt wordt. Ouders beseffen dan, dat hun kind een eigen plekje gekregen heeft, samen met andere kinderen en de pedagogisch medewerkers.

In de eerste levensjaren maken kinderen veel fases door en wordt de basis voor de gehele ontwikkeling gelegd. De ontwikkeling verloopt de eerste jaren sneller en zichtbaarder dan erna. Voor een groot deel ligt deze ontwikkeling vast in de aangeboren genen. Maar kinderen hebben ook een omgeving nodig die spontane gedragingen prikkelt en speel- en leerprocessen stimuleert.

Kinderopvang bieden betekent voor ons: kinderen helpen (mede)opvoeden, volgen en ondersteunen.

Wij werken niet volgens een vastgestelde erkende methodiek. We werken vanuit onze eigen kracht en onze eigen visie. Het is niet de methode die we volgen, maar dat wat het kind ons aangeeft. Wat het kind zegt, vraagt en laat zien. We kijken, wachten en luisteren. We volgen, passen aan en voegen toe. Dat bepaalt hoe wij werken. Dit alles realiseren wij in het kader van de 9 R's¹.

¹ zie [De 9 R's](#)

De strakke wederkerige pijlen geven de basis weer waarvan uitgegaan wordt; deze ligt vast. De bewegende pijlen wijzen op een proces, dat steeds in beweging is en steeds opnieuw bekeken wordt in het belang van de basis: kind, ouder en pedagogisch medewerker(s).

Pedagogisch medewerkers hebben inzicht nodig in het perspectief van de ouders en ontdekken waar ze ouders nodig hebben voor kwalitatief goede kinderopvang. Zij samen creëren de voor het kind veilige en prettige omgeving waarin het zich kan welbevinden. Een omgeving waarin het kind kan zijn en mag zijn wie het wil zijn.

Mede opvoeden is voor ons: het doelgericht en doelbewust handelen van pedagogisch medewerkers met als resultaat dat het kind steeds zelfbewuster en zelfstandiger wordt en zelf kan en mag beslissen op basis van verkregen zelfvertrouwen. Het jonge kind wordt middels de 9 R's geholpen om zijn wereldje voorspelbaar te maken en grip te krijgen op eigen emoties en gedrag.

**Wij werken vanuit het individuele kind.
Het kind is ons materiaal.
Wij volgen de belangstelling van het kind,
wat het ons laat zien en horen.**

Uitgangspunten en doelstellingen zijn zoals voorgelegd in de Wet Kinderopvang afgeleid van de vier opvoedingsdoelen van prof. Dr. J.A.M. Riksen-Walraven.

De vier pedagogische basisdoelen (de vier competenties) zijn:

- Emotionele veiligheid
- Persoonlijke ontwikkeling
- Sociale competenties
- Waarden en normen

Hoe wij deze vier pedagogische doelen concreet invullen staat beschreven in ons Pedagogisch beleid en werkplan.

EMOTIONELE VEILIGHEID

Onder emotionele veiligheid verstaan wij de mate waarin het kind zich voldoende veilig en vertrouwd voelt om op onderzoek uit te gaan. Het is het meest basale basisdoel van de opvoeding van het kind.

Het gevoel van veiligheid wordt mogelijk gemaakt door

- de pedagogisch medewerkers (een vast team),
- de leefomgeving (de stamgroep en dagindeling) in samenspraak met de ouders,
- een rustige en voorspelbare, gezonde omgeving en
- congruente, open communicatie¹.

Kinderen hebben behoefte aan lichamelijke aanraking en liefdevolle benadering. Een knuffel, een aai over de bol, een woord of gebaar van troost. Ze willen zelf ook genegenheid geven. Kinderen ontwikkelen het gevoel dat ze als individu waardevol zijn door positieve respons en bevestiging van hun gedrag. Zo groeit een positief zelfbeeld: Kijk, ik mag er zijn!

Kinderen hebben ook behoefte aan een min of meer voorspelbare omgeving en een herkenbare structuur van de dag om zicht te krijgen op de volgorde van gebeurtenissen, het heden, de toekomst en het verleden.

Er wordt gekeken naar de behoeften en emoties van ieder kind, hier wordt respectvol mee omgegaan.

Een voorbeeld:

Het ophalen van kinderen door ouders kan een moeilijk moment zijn.

Het kind kan blijdschap voelen, maar ook boosheid of verdriet.

Het kan de ouder negeren, doorgaan met het spel of gaan huilen.

Voor ouders een ongemakkelijk moment. Kinderen worden

voorbereid op het ophalen. Het kind wordt gevraagd mama of

papa te laten zien wat het die dag gemaakt heeft en

vanzelfsprekend wordt hij persoonlijk gedag gezegd.

Dit ritueel overbruggt de overgang van het één naar het ander.

Ook kan het zijn dat andere kinderen het moeilijk vinden dat zij

nog niet opgehaald zijn. Emoties worden benoemd. Er wordt

uitgelegd dat alle kinderen straks opgehaald worden. Een knuffel,

even op schoot, samen een boekje lezen of een andere favoriete

en rustige activiteit wordt aangeboden.

Natuurlijk is er aandacht voor de onderlinge interactie en communicatie tussen kinderen. In eerste instantie worden kinderen gestimuleerd zelf naar oplossingen te zoeken. Daar waar nodig (afhankelijk van de leeftijd, ontwikkeling en aard van het kind en de heftigheid van de emotie) vult de pedagogisch medewerker aan en biedt hulp of troost. Het kind wordt serieus genomen en ingrijpende gebeurtenissen worden bespreekbaar gemaakt.

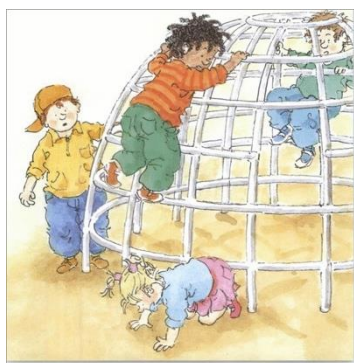
De pedagogisch medewerkers bewaken de veiligheid van ieder kind ten opzichte van andere kinderen: zowel fysiek als emotioneel. Ze laten het kind weten dat ze in de buurt zijn, dat ze op de pedagogisch medewerkers kunnen rekenen. Voor steun, troost en voor hulp. Een pleister, een blauwe plek, modder op de broek, zand in het haar, het hoort er bij als kinderen leren bewegen en de wereld verkennen.

Volwassenen zijn vaak geneigd om te veel voor een kind te regelen en op te lossen, gewoon omdat, als de volwassene het doet, hij denkt dat het makkelijker of sneller gaat. Op korte termijn is dit vaak zo. Voor de lange termijn is het voor het kind beter als hij het zelf leert.

Ook wordt zo gereageerd omdat de volwassene het kind wil beschermen. De pedagogisch medewerkers zijn zich hiervan terdege bewust. Een open en kritische houding tegenover elkaar is

¹ zie bijlage [Pedagogische ondersteuning](#)
zie [De 9 R's](#)

hierin belangrijk. Soms is het nodig een overmoedig kind dat geen gevaren ziet tegen zichzelf te beschermen. Echter uit ervaring weten we dat het begeleiden en het samen oefenen van moeilijke dingen, bijvoorbeeld het trapje oplopen bij de commode of klimmen op een klimrek, zorgt voor een positiever zelfbeeld van het kind en een veiligere situatie op lange termijn¹.

Er is bewustwording van zichzelf en anderen, de wereld om zich heen, inzicht in eigen kracht en vermogen en vertrouwen op de pedagogisch medewerker. Een positieve levenshouding betekent plezier!

De basis voor emotionele veiligheid start bij de wenperiode. Een belangrijke periode voor zowel ouder als kind, waar de pedagogisch medewerkers veel tijd, energie en aandacht aan besteden in het dagboek, door gesprekken tijdens het breng- en haalmoment en de evaluatie einde wenperiode.

Voor het gevoel van veiligheid van kinderen is het van groot belang dat hun ouders en hun pedagogisch medewerkers vertrouwen hebben in elkaar.

Hoe jonger een kind, hoe makkelijker het kind went in het kindercentrum. Maar nieuwe prikkels kunnen ook vermoeiend zijn. Bovendien vinden ouders het soms moeilijk om de zorg over te dragen aan iemand anders. Ze zijn zelf nog bezig om zich helemaal vertrouwd met hun kindje te voelen en een specifieke band op te bouwen. De wenperiode is een periode waarin middels de 9 R's een vertrouwde relatie opgebouwd wordt².

¹ zie [Beleid Veiligheid & Gezondheid](#)

² zie [Wennen](#)

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Onder persoonlijke ontwikkeling verstaan wij de mate waarin het kind in staat is zijn persoonlijke competenties, zoals bijvoorbeeld zelfvertrouwen en zelfstandigheid, verder te ontwikkelen.

Kinderen leren door spelen en door voorbeeldgedrag van ouders en pedagogisch medewerkers. De pedagogisch medewerker volgt het kind, stimuleert daar waar wenselijk, maakt het kind bewust van eigen talenten en mogelijkheden, geeft complimentjes, troost, geeft warmte en ondersteunt bij het oplossen van conflicten. Naarmate kinderen ouder worden, hebben zij, naast veiligheid en geborgenheid, behoefte aan een grotere leefomgeving. De pedagogisch medewerkers geven de kinderen daarom regelmatig de gelegenheid om hun omgeving buiten hun eigen groep te verkennen en hierdoor ook andere kinderen te ontmoeten.

Zoals reeds aangegeven zijn volwassenen vaak geneigd om zaken te regelen en te doen voor kinderen. Het is heel belangrijk om kinderen de tijd te geven zelf iets onder woorden te brengen. Het is een stimulans voor de taalontwikkeling. Open vragen hebben een positieve invloed op de verwerving van taal.

Taal is een belangrijke persoonlijke competentie. Kinderen met weinig taal zijn kwetsbaar. Heftige emoties kunnen ze alleen uiten door luid lachen, stralend glimlachen, boos schoppen, bijten of hartverscheurend huilen. Maar wat ze precies willen, waar ze pijn hebben of wat ze dwars zit, daar moeten volwassenen naar raden.

Kinderen leren een taal door deze te horen en te spreken. Pedagogisch medewerkers helpen de kinderen door hun gevoelens en ervaringen te verwoorden. Ze volgen het kind, passen hun gedrag aan en voegen woorden toe. Alles wat ze doen begeleiden ze met taal. Ze praten over alles wat ze zien en doen. Ze zoeken uit wat het kind leuk vindt en spelen hier op in en betrekken de kinderen bij de groeps gesprekken. Dit houdt in dat de pedagogisch medewerker achterhaalt wat het kind bedoelt en de kinderen helpt te begrijpen wat iemand doet, voelt of wil door het te benoemen. Ze bedenken samen een oplossing en sluiten af met "samen": samen spelen, samen vriendjes zijn. Kijk, ik maak contact, ik luister, ik praat, ik begrijp het en... we doen het samen!

Afscheid nemen kan een moeilijk moment zijn. De pedagogisch medewerker vraagt de ouder of zij het kind mag overnemen. Naar het kind toe benoemt zij de emotie die zij bij het kind ziet. Tevens vertelt ze dat ze mama samen gaan uitzwaaien aan de deur en erna samen een puzzel uitzoeken. Dit alles ondersteund door persoonlijk contact. Dit verschaft duidelijkheid voor iedereen.

En natuurlijk kun je zeggen dat iets niet kan, maar als een kind zichzelf probeert in een veel te kleine doos te verstoppen, leert hij op zijn manier ordenen en ervaart het verschil tussen (te) groot en (te) klein. Hij leert zijn eigen lichaam en zijn eigen mogelijkheden kennen en hij ervaart oorzaak en gevolg. En als de doos een bed is leert hij 'doen alsof'. Laat hem rustig zijn gang gaan!

Dat geldt ook voor het leren lopen. De eerste stapjes gaan niet vanzelf.

Veel oefenen. Vallen en opstaan. Onderzoek heeft uitgewezen dat kinderen die veel lopen hun vaardigheden beter inschatten. Ze weten beter of ze ergens overheen kunnen klimmen of door een nauwe opening passen. Daarbij passen ze hun loop beter aan de omgeving aan: het terrein, de glooiing of hobbeligheid.

De natuur heeft hiervoor een oplossing gevonden:

spelen!

Spelen is plezier maken en oefenen tegelijk. Jonge kinderen verkennen hun omgeving met hun lijf en alle zintuigen; ze proberen te klimmen, keren de prullenbak om, gaan lang op in een puzzel of zetten hun lichaam in beweging bij het horen van muziek. Zo ontdekken ze al spelend de wereld.

Samen of alleen. Spelen helpt kinderen om niet boos of ongelukkig te worden van vallen en opstaan. Een kind heeft recht om te spelen, dat is zelfs opgenomen in het verdrag van de Verenigde Naties. Kinderen zijn afhankelijk van hun omgeving om te kunnen spelen en daarom dient deze veilig te zijn, zowel fysiek als emotioneel. In het

kindercentrum krijgen kinderen (zowel binnen als buiten) ruimschoots de gelegenheid en de ruimte om te spelen en te bewegen. Alleen of met elkaar. Pedagogisch medewerkers zorgen voor een omgeving waarin kinderen vrij kunnen spelen. Er is bewust tijd voor (vrij) spel en er wordt open gestaan voor speelse momenten. Plezier staat voorop, niet het eindresultaat is belangrijk, maar het doen, het beleven, het ervaren. Het is leuk, het is leerzaam. Kinderen spelen voor hun plezier en dat doel is mooi genoeg. Spelen heeft nut. Het kind leert het meest van spel als het er plezier aan beleeft: Kijk: ik beweeg, ik doe yoga, ik ervaar, ik voel, ik denk, ik proef, ik ruik, ik maak contact, ik luister, ik praat, ik begrijp... ik ontdek!

Een kind dat ruimte krijgt om te spelen leert intense en nieuwe indrukken te verwerken, zowel vrolijke als verdrietige. Spel creëert een magische cirkel zodat situaties goed kunnen aflopen. Het creëert een speelwereld naast de echte wereld. Het creëert gezamenlijkheid, door samen spelen ontwikkelen ze sociale regels en spelregels.

Spelenderwijs worden kinderen ook eigen gemaakt met het zelf leren eten en drinken, op het potje of naar de w.c. gaan en zelf leren uitkleden en aankleden en als ze ouder zijn zelf naar school lopen. Vanaf de eerste kennismaking overleggen ouders en pedagogisch medewerkers over o.a. de eet- en gewoontes thuis en in het kindercentrum. Groepsafspraken worden besproken. Zoals onder andere over trakteren, medicijngebruik, allergie en wat te doen als een kind ziek wordt¹.

Elk kind is uniek en ieder kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo en mag er zijn zoals het is. Zoals reeds vermeld, is het kind ons instrument. Dat wat het aangeeft, is waar wij mee werken. Verschillen in interesses, mogelijkheden en ontwikkeling mogen er zijn en zijn er ook. Echter kunnen er ook zorgen optreden¹.

Ouders worden vanaf de eerste dag betrokken in het veelomvattende en belangrijke proces van persoonlijke ontwikkeling; er wordt open en eerlijk met ouders gepraat over de ontwikkeling van hun kind en ook de alledaagse gebeurtenissen van de dag. Daarbij worden ouders uitgenodigd tot ouderparticipatie bij bijvoorbeeld activiteiten².

¹ zie [Zorgen om een kind](#)

² zie [Hygiëne en veiligheid](#)

zie [Ouderparticipatie](#)

zie bijlage [Pedagogische ondersteuning](#)

SOCIALE COMPETENTIES

Onder sociale competenties verstaan wij de vaardigheden van het kind om in een groep maar ook daarbuiten te kunnen functioneren. Er wordt in onze maatschappij steeds meer verwacht van het opgroeiende kind, zoals het beschikken over veel vaardigheden om je in deze veeleisende samenleving staande te kunnen houden. Het is daarom belangrijk het kind van jongs af aan te stimuleren om op een sociaal geaccepteerde en adequate manier voor zichzelf op te komen, contacten te leggen en te onderhouden, wensen kenbaar te maken en vragen durven te stellen.

Juist het kindercentrum waar het kind samen leeft met andere kinderen en pedagogisch medewerkers, biedt hiertoe vele mogelijkheden. Er speelt altijd van alles in de groep: kinderen helpen elkaar of zitten elkaar in de weg, trekken samen op of maken ruzie. Zo leren ze zichzelf kennen en de mogelijke reactie van de ander.

Ouders worden vanaf dag 1 bij het ontwikkelingsproces betrokken. De wenperiode start als het kind de eerste keer komt; ouders komen mee¹. Zij ervaren zelf hoe een dag(deel) in het kindercentrum verloopt en hoe iedereen met elkaar om gaat.

Nieuwe kinderen worden voorgesteld aan de groep. Pedagogisch medewerkers spelen met de kinderen samen om het nieuwe kind te helpen om te gaan met de andere kinderen en geven uitleg over de groepsafspraken, wat er kan, mag en wat er van een kind verwacht wordt. Geduld, persoonlijk contact en de 9 R's zijn de sleutelwoorden.

In de omgang met elkaar ontwikkelen de kinderen een gevoel van respect voor zichzelf en voor anderen. Volwassenen spelen een belangrijke rol in het leren kennen van grenzen en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen gedrag, door bijvoorbeeld kinderen verantwoordelijkheden te geven zoals elkaar helpen of kleine taakjes doen. Ze leren verantwoordelijkheid voor eigen handelen doordat ze leren voor zichzelf op te komen, te onderhandelen en rekening te houden met elkaar. De sociale redzaamheid van het kind wordt hiermee bevorderd en stapsgewijs wordt het zo voorbereid op het samenleven in de maatschappij. Persoonskenmerken als veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit worden ontwikkeld, die het kind in staat stellen om allerlei soorten problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan de veranderende omstandigheden, waarin het kunnen nemen van eigen initiatieven wordt gestimuleerd.

Het opgroeiende kind wil immers steeds meer 'zelf doen'. Kleren uit, jas aan, zelf speelgoed uit de kast pakken. Oudere kinderen willen graag helpen: bordjes op tafel zetten, bekers uitdelen, afdrogen, werkje in het mandje leggen. Als dat elke dag gebeurt, ontstaat er een soort ritueel. Kinderen weten precies wat er gaat gebeuren en staan te popelen om te helpen, om het te mogen en kunnen doen. Dit alles zijn kleine en belangrijke succeservaringen voor het kind. Kijk, ik kan het, ik doe het, ik doe het samen!

Door conflictjes tijdens het spelen leren kinderen sociale regels zoals om de beurt spelen, samen delen, rekening houden met elkaar, iedereen mag meedoen, geen pijn doen etc..

Door de uitleg en ondersteuning van de pedagogisch medewerker leren ze ook om eigen gevoelens te benoemen en om zaken bij elkaar waar te nemen.

Ze leren aan te voelen, wanneer anderen het leuk vinden als ze mee gaan spelen en wanneer niet. Ze leren speelgoed en

ruimte te delen en te accepteren wanneer iets van een ander kind is: inlevingsvermogen.

De pedagogisch medewerkers geven hierin het voorbeeld door te praten over gevoelens en uit te leggen waarom een ander kind iets doet, door ieder kind af en toe in het zonnetje te zetten en door kinderen te stimuleren elkaar te helpen en samen naar oplossingen te zoeken.

¹ zie [Wennen](#)

De voornamen van de kinderen en de pedagogisch medewerkers worden vaak genoemd. Je eigen naam horen, de andere namen horen, je eigen en elkaars eigenheid ontdekken zodat iedereen elkaars naam en elkaar goed leert kennen. Ik – jij – wij.

Pedagogisch medewerkers zorgen voor een warme, betrokken sfeer in de groep; een wij-gevoel. Ouders ervaren het wij-gevoel als iedere pedagogisch medewerker hun kind kent, als er iets persoonlijks over hun kind verteld wordt, of er gevraagd wordt hoe het logeren bij opa en oma was het afgelopen weekend. Het geeft hen het gevoel dat hun kind door het gehele team gezien en gehoord wordt, dat hun kind er toe doet, er mag zijn.

Samen aan tafel eten en drinken, aandacht voor het afscheid als een kind voor de laatste keer komt en verjaardagen en samen feest vieren maakt voor jonge kinderen het wij-gevoel tastbaar: we zijn blij dat je er (bij) bent.

Essentieel en wat zeker niet mag ontbreken is het vrije fantasiespel waarin kinderen zelf relaties met elkaar kunnen aangaan. Het spelen in een poppenhoek geeft het kind de mogelijkheid om te oefenen en te verwerken wat het waargenomen heeft in zijn omgeving. In observeerbare termen laat het kind tijdens dit fantasie spel zien over welke competenties het reeds beschikt.

Vriendjes zijn voor kinderen belangrijk. Vriendschap heeft een positieve invloed op de sociale ontwikkeling. In onze kindercentra kan een vriendschap groeien tussen kinderen. Vrienden spelen graag samen, laten zien dat ze blij zijn als ze elkaar begroeten en zoeken elkaar op in de groep. Ze helpen elkaar, doen elkaar na en ondernemen samen. Kinderen kunnen van streek zijn als hun vriendje opeens weg is uit de groep, vrienden maken ook ruzie. De kans dat een vriendschap ontstaat, is groter als ze ongeveer dezelfde leeftijd c.q. ontwikkeling hebben, graag dezelfde dingen doen en elkaar regelmatig zien.

De kinderen komen op vaste dagdelen en maken gebruik van een vaste stamgroep, daardoor kunnen zij, als zij eenzelfde interesses hebben, hun gedrag op elkaar afstemmen waardoor vriendschap ontstaat.

WAARDEN EN NORMEN

Met waarden en normen bedoelen wij de wijze waarop wij met elkaar omgaan.

Waarden geven uitdrukking aan betekenis die mensen hechten aan bepaalde gedragingen, dingen of gebeurtenissen. Het zijn ideeën of opvattingen die aangeven hoe belangrijk mensen iets vinden.

Normen vertalen de waarden in regels en voorschriften hoe volwassenen en kinderen zich behoren te gedragen.

Pedagogisch medewerkers helpen de kinderen om te gaan met waarden en normen, door zelf het goede voorbeeld te geven. Kinderen hebben een sterke neiging volwassenen te imiteren en dus laten wij het gedrag, dat wij kinderen willen meegeven, zelf zien. Het overdragen van waarden en normen zien wij als pedagogische opdracht van het kindercentrum en dit draagt bij aan een harmonieuze samenleving.

Voorbeelden van waarden en normen die wij belangrijk vinden en hanteren zijn: respect hebben voor jezelf en elkaar, het accepteren van de ander zoals hij is, luisteren naar elkaar, geen pijn doen en zorgvuldig met materialen omgaan.

Er wordt daarnaast aandacht besteed aan waarden en normen tijdens het spel. Bijvoorbeeld door een verhaal voor te lezen of te vertellen, waarin een kindje geplaagd wordt en uit te leggen dat dit niet fijn is voor dat kind. Aan tafel wordt aandacht besteed aan netjes eten, zoals eten met de lippen op elkaar, pas praten als je mondje leeg is, aan tafel blijven zitten etc.. Hierbij is een gezellige, rustige sfeer belangrijk.

Allerlei kinderen uit verschillende culturen kunnen onze kindercentra bezoeken. Ieder kind hoort erbij en niemand is beter of minder dan een ander. Dit is voor ons vanzelfsprekend en we streven er naar dat dit ook voor iedereen zo voelt. Zo'n sfeer is in het belang van iedereen.

Stichting Kinderopvang Roerstreek heeft ervoor gekozen om alleen die feesten te vieren die 'normaliter' in de Midden-Limburgse gemeenten worden gevierd, met andere woorden de streekgebonden festiviteiten. Dit zijn: carnaval, Pasen, Sinterklaas en Kerstmis. Binnen de thema's wordt speciale aandacht besteed aan Koningsdag, Moederdag,

Vaderdag, dierendag, Sint Maarten, de jaarwisseling en natuurlijk wordt er aandacht besteed aan verjaardagen en/of het afscheid van een kind of pedagogisch medewerker.

Groepsafspraken en regels zijn er om de grenzen van de waarden en normen te bewaken.

Pedagogisch medewerkers leren de kinderen deze op een respectvolle wijze en met geduld. Expres een beker omgooien en eten op de grond gooien mag niet. Goede eet- en drinkgewoontes en manieren leren vinden we belangrijk. Spelen met eten om het te leren kennen, kan wel. Het zijn vaak dunne grenzen die de pedagogisch medewerkers bewaken en die zijn ook nog eens verschillend voor elk kind, afhankelijk van het ontwikkelingsniveau. Kinderen hebben verschillende talenten en kwetsbaarheden. De pedagogisch medewerkers laten zien hoe zij met die verschillen omgaan, waardoor kinderen dit van elkaar accepteren.

Pedagogisch medewerkers leren de kinderen aanvoelen welke (morele) regel hoort bij bepaalde situaties, door veel met hen te praten. Er wordt niet zomaar advies gegeven of direct gereageerd, eerst wordt gekeken of een kind het zelf kan oplossen en daar waar nodig wordt begeleiding geboden.

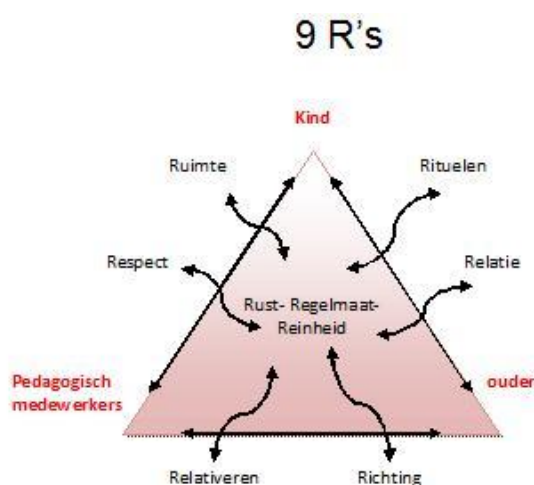
Ongewenst gedrag wordt genegeerd of doorbroken door humor en door aandacht te besteden aan wenselijk gedrag. Alleen indien nodig wordt een kind even apart genomen om na te denken waarna het voorval besproken wordt om het voor het kind inzichtelijk te maken.

PEDAGOGISCHE DOELSTELLING

Vanuit voorgaande algemene uitgangspunten en opvoedingsdoelen met daarbij hieronder genoemde 9 R's in acht genomen, ontwikkelt Stichting Kinderopvang Roerstreek haar pedagogische doelstelling:

**Het bevorderen van het welbevinden
en de ontwikkeling van kinderen
door hen onder deskundige (bege)leiding
in groepsverband samen te brengen
in speciaal voor hen
ruim ingerichte veilige ruimtes.**

De 9 R's

- Rust
- Regelmaat
- Reinheid
- Respect
- Ruimte
- Rituelen
- Relatie
- Richting
- Relativeren

Rust

Door de vaste breng- en haaltijden is de rest van het dagdeel van én voor de kinderen. Geen onverwachte bezoeken die het spel verstoren en onrust veroorzaken. Ervaring leert dat het onrust brengt, wanneer kinderen buiten de vaste tijden gebracht of gehaald worden. Het is daarnaast ook niet leuk voor het kind dat binnenkomt als het dagritme al begonnen is. En, zeer zeker belangrijk: wij kunnen met onze werkwijze de veiligheid van de groep beter garanderen.

Onrust wordt verder voorkomen, doordat pedagogisch medewerkers themagericht en gepland werken. Dat wat voorbereid kan worden, wordt voorbereid. Een goed uitgevoerde planning biedt rust en regelmaat. Als dan per ongeluk bekers omvallen, de telefoon net iets vaker gaat of kinderen huilen of langzamer eten, dan creëert de pedagogisch medewerker met flexibiliteit, incasservermogen, humor en geduld weer rust voor de kinderen. Dit is hun kracht!

In een vaste stamgroep met een basisteam van pedagogisch medewerkers en door een herkenbare overzichtelijke ruimte met activiteitenhoekjes, groeit het kind op in een voorspelbare rustige omgeving. Hiermee bedoelen we ook een harmonieuze omgeving. Een omgeving waarin het kind de opgedane indrukken aan kan en kan verwerken.

Rust houdt in: een dag met activiteiten afgewisseld met voldoende rustmomenten. Een dagdeel in het kindercentrum kan voor (jonge) kinderen vermoeiend zijn. Uitgerust heeft een kind voldoende energie om te eten, drinken en spelen.

¹ zie bijlage [Pedagogische ondersteuning](#)

Regelmaat

Regelmaat helpt bij het creëren van rust. Het heeft niet alleen betrekking op de pedagogisch medewerkers en het individuele kind, maar ook op de groep, de dagindeling, gewoonten, rituelen en de (groeps)ruimte. Kinderen hebben regelmaat nodig, ze gedijen bij structuur en congruentie.

Ons vaste dagritme kent duidelijke overgangen van een eetmoment naar een activiteit. Het themagerichte werken met een leeftijd- en kindgericht activiteitenaanbod en herhalingen zorgt voor duidelijkheid en voorspelbaarheid². Het geeft het kind vertrouwen in zichzelf en zijn omgeving, een gevoel van veiligheid.

Kinderen hebben elk hun eigen bioritme. Pedagogisch medewerkers bieden ruimte voor die verschillen. Ze zorgen ook voor saamhorigheid, regelmaat en vastigheid.

De mate waarin kinderen behoefte hebben aan regelmaat in de groep verschilt sterk per leeftijd. Oudere kinderen gedijen goed in het dagritme van het kindercentrum. Een hele dag kunnen jonge kinderen nog niet overzien. Maar ze leren snel: na het afscheid een puzzeltje maken, fruit eten, plassen, buiten spelen. Dit wordt tevens kenbaar gemaakt in de groep middels dagritmekaarten, dit zijn pictogrammen die de dagindeling visueel maken voor ouder en kind.

Pedagogisch medewerkers kondigen een tijdje voordat er opgeruimd gaat worden aan wat er gaat gebeuren. Op den duur vinden kinderen in deze regelmaat zelf rituelen en gewoontes om rust te vinden, ook buiten de slaaptijd.

Reinheid

De ruimte is rein en opgeruimd, het speelgoed wordt regelmatig schoon gemaakt. Dat wat kapot is wordt gerepareerd of vervangen. Buiten wordt je vanzelfsprekend snel vies, binnen kan dat met activiteiten natuurlijk ook, en dat is geen probleem. Vies worden mag! Erna handen wassen en indien nodig andere kleren aan. Een kind wordt verschoond als het gepoept heeft en wordt van jongs af aan geleerd de handen te wassen na het naar de wc gaan en voor het eten. Alsmede de neus te snuiten en te poetsen.

Middels een verzorgd uiterlijk geven pedagogisch medewerkers hierin een goed voorbeeld.

Reinheid staat ook voor reinheid van geest. Er wordt niet geslagen, gebeten, gescholden, gevloekt etc.. De voertaal is zowel Nederlands als Limburgs, afhankelijk van wat een ouder prettig vindt en een kind gewend is. Medewerkers geven in dit alles het goede voorbeeld, zij beheersen de Nederlandse taal correct (volgens taaleis F3 geschoold) en passen deze toe. Er wordt gebruik gemaakt van effectieve communicatie².

Voor jonge kinderen is het bijvoorbeeld moeilijk om met (ongewenst) gedrag te stoppen. In plaats van verbieden, "nee, niet doen" of "jij moet...", buigen pedagogisch medewerkers het gedrag om, zij maken gebruik van ik-boodschappen en richten zich (op het benoemen van) het gewenste gedrag.

Respect

Iedereen wordt als persoon onvoorwaardelijk geaccepteerd. Respect benadrukt de gelijkwaardigheid, ondanks, of juist dankzij de verschillen. Respect is een onderdeel van onszelf, de manier waarop we het dagelijks leven vormgeven en omgaan met elkaar, zowel verbaal als non-verbaal. Respect voor het kind, de ouder en de pedagogisch medewerker. Empathie, aandacht voor elkaar en elkaars gevoelens, een open en positieve houding naar elkaar toe.

¹ zie [Dagindeling](#)

² zie bijlage [Pedagogische ondersteuning](#)

Respect voor de eigenheid van elk kind betekent dat de pedagogisch medewerker ieder kind de ruimte geeft en luistert naar elk kind. Als een kind iets niet mee wil doen of langer nodig heeft, dan wordt daar een oplossing voor bedacht met geduld, grapjes, voorbeeldgedrag en stimulans, zonder dat het een machtsstrijd wordt.

Reeds in de visie werd beschreven dat wederzijds respect de basis is. Alleen dan kan er open en eerlijk gecommuniceerd worden. Ondanks verschillen kan er met een open en reële houding een bevredigde oplossing gevonden worden. Als een kind huilend binnenkomt, is het handig als een ouder vertelt dat het bijvoorbeeld slecht geslapen heeft en daardoor erg moe is. In overleg kan samen gekeken worden wat het beste is voor het kind en de groep.

Pedagogisch medewerkers voelen het respect van de ouders als er belangstelling is en waardering voor wat zij met en voor de kinderen doen; niet alleen voor hun eigen kind, maar ook voor de andere kinderen in de groep. Immers is het kindercentrum een gemeenschap op zich, waarin één ieder leeft naast elkaar en met elkaar.

Ruimte¹

De ruimte is de binnen- en buitenruimte van het kindercentrum. Deze voldoen aan de wettelijke normen qua grootte en zijn kindvriendelijk ingericht. De ruimtelijke omgeving is van invloed op de ontwikkeling en op het gevoel van vertrouwdheid. Onverwachte, sterke prikkels zoals te veel felle kleuren en lawaai kunnen kinderen uit hun evenwicht brengen en onrustig maken. Een herkenbare omgeving, zo ingericht dat zij de nieuwsgierigheid en de ontwikkeling van de kinderen stimuleren. Wij bieden de kinderen een vaste groep.

Bijzonder is de snoezelruimte, in één van onze kindercentra, in Limburg de eerste snoezelruimte in een regulier kindercentrum. Indien ouders op eigen gelegenheid willen snoezelen met hun kind, kunnen zij contact met ons opnemen.

De toiletruimten zijn ingericht met kleine toiletten, lagere wasbakken en commodes, alles gericht op het kind.

We bieden kinderen veel ruime. Buiten spelen is gezond! Het kind is steeds bezig met bewegen, waardoor het fitter wordt in geest en lijf, het intensief moe kan worden en beter/rustiger kan slapen. Bewegen heeft tevens een preventieve werking tegen obesitas.

Dus wij gaan door weer en wind met onze kinderen naar buiten. De kindercentra beschikken over een aangesloten omheinde buitenruimte waar natuurspelen aan bod komt. Denk hierbij aan natuurlijk speelmateriaal en tuinieren. Samen met de kinderen verzorgen we een eigen moestuin. Groente, fruit en kruiden. Samen zaaien, poten, planten, onkruid wieden, schoffelen, harken, water geven, zien hoe alles groeit en wat er verder nog allemaal bij komt kijken. Samen tellen, vergelijken, ervaren, beleven, ruiken en proeven. Vooral proeven!

Bij twee kindercentra gaan ze regelmatig naar de nabijgelegen boerderij. Ontdekken in het hoge gras, in het weiland bij koeien. Genieten in de natuur. Het varken voeren, de kippen voeren, eitjes rapen en het hok schoon maken. Op zoek naar beestjes in het gras en in het water zoals kikkervisjes, padden, waterschaatsers en waterjuffers; klimmen, klauteren op boomstronken, spelen met en in de natuur.

Met ruimte bedoelen we dus ook de ruimte die wij kinderen bieden om te kunnen groeien, door bijvoorbeeld te spelen, te bewegen en de ruimte om zich te kunnen en mogen ontwikkelen. Het kind kiest zijn eigen weg, wij begeleiden en volgen hem in zijn eigen 'ruimte'. Wij bieden bijvoorbeeld ook yoga aan, waardoor kinderen de ruimte krijgen om op ontdekkingsreis te gaan naar zichzelf.

¹ zie [Het kindercentrum](#)
zie protocol 2.1.10 Veilig slapen en wiegendoodpreventie
zie [Beleid Veiligheid & Gezondheid](#)

Rituelen

Rituelen worden bepaald door achtergrond en cultuur. Bij binnenkomst groet je elkaar en bij vertrek neem je afscheid. Een kort ritueel dat we allen kennen en waardoor we elkaar (leren) kennen en (h)erkennen.

Het leven zit vol rituelen. Van jongs af aan voeren we kleine en grote rituelen uit om onze verbondenheid met anderen te voelen en te bevestigen. Geboorte, verjaardag en feestdagen worden in onze kindercentra gevierd¹. Geen mens is een eiland, mensen hebben elkaar nodig. Feest vieren is samen nu eenmaal fijner dan in je eentje.

Er wordt ook aandacht besteed aan de wenperiode, de overgang naar de basisschool/de buitenschoolse opvang (BSO), het zindelijk worden en aan het overlijden van een naaste. Dit vergroot de sociale competenties.

Relatie

De zakelijke kant van de relatie is het contract dat ouders aangaan met Stichting Kinderopvang Roerstreek. U gaat als ouder een relatie aan met ons en daarmee kiest U voor onze visie, ons beleid, onze werkwijze en afspraken. De relatie die daaruit volgt, is de beroepsmatige en zeer waardevolle relatie tussen kind, ouder en pedagogisch medewerkers. Ouders kiezen met zorg het kindercentrum uit voor hun kind, want het gaat om zijn eerste stap in de grote wereld.

Zoals reeds eerder benoemd is een respectvolle informatieve wederzijdse verhouding in het belang van het kind. Ouders en pedagogisch medewerkers delen immers één groot gedeeld belang: het plezier in de kinderen en in hun ontwikkeling.

Ouders geven geen cadeaus en/of geld aan pedagogisch medewerkers, noch geven pedagogisch medewerkers dit aan kinderen. Privacy in deze is vanzelfsprekend².

Naast dat kinderen een band krijgen met de pedagogisch medewerkers, ontstaat er ook een relatie tussen kinderen. Kinderen komen graag naar het kindercentrum om te spelen met hun vriendjes. Naarmate ze meer controle hebben over hun gedrag kunnen ze beter samen spelen. Eerst spelen ze naast elkaar, later met elkaar.

Het kindercentrum is een plek van ontmoeten. Kinderen die op dezelfde dagdelen komen vinden elkaar, leren elkaar kennen. In een vriendschap komt al het goede samen. Vriendjes spelen meer samen, helpen elkaar en spelen een spannender spel. Ook ouders ontmoeten elkaar, er kunnen vriendschappen ontstaan. Onze ouderactiviteiten sluiten hier bij aan².

Richting

Waarden en normen geven richting aan het leven. Waarden en normen zijn cultuurgebonden en persoonlijk. Het voorbeeldgedrag van de pedagogisch medewerkers speelt hierbij een belangrijke rol. Pedagogisch medewerkers geven richting aan de visie die Stichting Kinderopvang Roerstreek uitdraagt. Het kind en zijn ontwikkeling geeft in deze richting aan het handelen van de pedagogisch medewerkers. Dat wat het kind nodig heeft en vraagt wordt geboden, dat is onze richting, dat is onze visie.

Activiteiten en thema's vormen de basis voor de ontwikkeling van de kinderen. Het aanbod in de eerste levensjaren is essentieel voor de latere ontwikkeling. Spelen is leren³. Het geeft ook richting aan de ontwikkeling. Wat kan het kind. Wat wil het kind. Door herhaling, variatie, aanvulling en stimulans leert het kind ontdekken waar zijn mogelijkheden liggen.

¹ zie [Dagindeling](#)
zie Voedingsbeleid
² zie [Oudercontacten](#)
zie [Privacy](#)
³ zie [Dagindeling](#)

In de zandbak kun je kastelen maken. Een takje en een blaadje zijn de vlag. Wat kun je nog meer met het zand? En met de blaadjes? En als we een gat in het kasteel maken, wat gebeurt er dan? Welke vorm hebben de blaadjes? Zijn ze even groot? Zand tussen je vingers. Het kasteel krijgt een deur. Nog een verdieping. Het kasteel kan instorten. Al spelende ervaart het kind wat het fijn vindt en wat niet, wat het al kan en wat het nog wil leren.

Relativeren

Relativisme gaat er van uit dat het kind niet een gegeven op zich is, maar in relatie staat tot een groter geheel. In onze visie gaan wij er van uit dat het kind ons instrument is en dat wij samen met ouders zorg dragen voor het individuele kind. De basis en het proces van de 9 R's¹.

Humor is een relativerende factor in deze denkwijze. Humor helpt. Humor werkt doorbrekend. Wil een kind niet opruimen, dan kun je er een spel van maken door bijvoorbeeld je stemintonatie te veranderen zoals bijvoorbeeld fluisteren. Een grapje maken op zijn tijd helpt ook. Hierdoor wordt een kind geprikkeld tot opruimen.

Kinderen, pedagogisch medewerkers en ouders delen informatie met elkaar en leren van elkaar. Samen zorgen zij voor de opvoeding van het kind, in het belang van het kind, zijn ontwikkeling en zijn welbevinden in de groep. Het kind zal in navolging hierop zelf ook leren relativeren.

¹ zie [Visie](#)
zie [De 9 R's](#)

STAMGROEP

Stamgroep en combi-groep

De halve dagopvanggroep voor 2 tot 4 jarigen, het peuterarrangement is gedurende schoolweken voor kinderen van ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag. Dit geldt ook voor kinderen die door het consultatiebureau geïndiceerd worden voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)¹.

Ouders, die arbeid en zorg combineren, maken steeds vaker de keuze om hun peuter deel te laten nemen aan activiteiten in een leeftijdsgerichte groep. Soms kiezen ouders bewust voor een combinatie en kiezen voor het peuterarrangement op een andere dag dan dat zij gebruik maken van de dagopvang. In de Wet Kinderopvang is vastgelegd dat voor kinderen en ouders inzichtelijk is in welke stamgroep hun kind zit en welke pedagogisch medewerkers bij welke groep horen.

Bij plaatsing worden ouders geïnformeerd over de stamgroep. Dit wordt vastgelegd middels het contract en de stamgroepverklaring die aan ouders worden voorgelegd ter kennisname en ter ondertekening. De stamgroepverklaring wordt gearhiveerd en vastgelegd in het ouderportaal².

Stichting Kinderopvang Roerstreek voert hierin een combigroep-beleid. Uitgangspunt is dat kinderen een vaste stamgroep hebben om vanuit deze veiligheid de ruimere wereld te verkennen. De reden hiervoor ligt bij de visie dat het voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen positief werkt. De kinderen wennen aan meerdere pedagogisch medewerkers en op het moment dat de eigen pedagogisch medewerker ziek of op vakantie is, wordt het kind alsnog opgevangen door een voor het kind (en ouder) bekende pedagogisch medewerker.

Stamgroep verlaten

Een kind mag gedurende de week maximaal van 2 stamgroepen gebruik maken. Redenen kunnen zijn: het samenvoegen van groepen i.v.m. de groepsgrootte, begin en einde van een dagdeel, om te voldoen aan de wettelijke eis van het vierogenprincipe of de keuze voor (ontwikkelingsgerelateerde of leeftijdgerelateerde) activiteiten³. Het aantal kinderen per pedagogisch medewerker blijft te allen tijde van kracht, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen in de groep.

Bij de halve dagopvang/het peuterarrangement wordt hier uitsluitend gebruik van gemaakt voor de keuze van activiteiten en indien ouders kiezen voor het peuterarrangement naast de dagopvang (op een andere dag).

Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE)*

De Rijksoverheid omschrijft Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) als onderwijs voor peuters en kleuters met een taalachterstand. Hiermee kunnen kinderen op een speelse manier hun taalachterstand bijspijkeren. Zo kunnen zij een goede start maken op de basisschool. Er zijn diverse programma's voor VVE. Ze richten zich vooral op taalachterstanden, maar besteden ook aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen.

Binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek is ook VVE: **spelen!**

Het is interessant om te zien wat er gebeurt als je kinderen vrij laat spelen. Het geeft je inzicht in hun belevingswereld. Daar kun je op latere momenten op voortborduren. Een kind dat vrij en met plezier mag spelen, zonder invloed van buitenaf dient de persoonlijkheid waar het kind van profiteert op latere leeftijd. Ook hebben kinderen een natuurlijke behoefte tot samenspel en het sleutelwoord is HERHALING. Denk maar aan de Teletubbies die voortdurend zeggen: "Nog een keer, nog een keer".

¹ zie [Voor en Vroegschoolse Educatie \(VVE\)](#)

² zie [Konnect](#)

³ zie [Het team](#)

zie [Vierogenprincipe](#)

zie VVE-beleid

* zie VVE-beleid

Door ruimte te maken voor (vrij) spel en de nieuwsgierige en onderzoekende houding van kinderen daarbij leidend te laten zijn (lees: "het kind is ons materiaal"), ontstaan mooie momenten. De rol van de pedagogisch medewerker is vooral voorwaarde scheppend en observerend zodat het kind zijn basis kan leggen tussen de 0 en 8 jaar.

Er is interactie tussen kind en pedagogisch medewerker. De pedagogisch medewerker kijkt, wacht en luistert en intensiveert door mee te spelen op het initiatief van het kind; volgen, aanpassen en toevoegen. De pedagogisch medewerker zorgt dat zij zichtbaar en vindbaar in de buurt is voor hulp. Zij heeft kennis en kunde en past deze toe in de groep¹. Ouders en pedagogisch medewerkers vormen een eenheid. Diversiteit is kwaliteitsvoorwaarde. Ouderparticipatie is ook in deze heel belangrijk voor ons².

Wij volgen hierin geen vastgestelde methodiek want een methode wordt aangestuurd door de volwassenen. Het spel wordt juist aangestuurd door het kind; wat, hoe, wanneer en waarom laat het kind ons zien en horen. Middels het themagericht werken volgen wij het kind en stemmen af op zijn behoefte, zijn ontwikkeling. We gaan daarbij uit van de totale ontwikkeling van het kind (dus niet alleen de taal).

Waar Stichting Kinderopvang Roerstreek het verschil maakt, is dat het kind van nature speelt, wij het kind hierin volgen en onderdompelen in taal. Het heeft geen zin te versnellen, alle kinderen hebben namelijk verschillende leergevoelige perioden. Belangrijk is dat kinderen ervaren dat ze trots op zichzelf kunnen zijn.

Leeftijdsopbouw

In onze kindercentra wordt gewerkt met verticale groepen. Een verticale groep evenaart een gezinssituatie het meest. Het kind kan zich aansluiten bij kinderen die in een zelfde ontwikkelingsfase verkeren, maar heeft ook de gelegenheid om uitdaging te zoeken bij oudere kinderen. Tevens kan het kind, als het daar behoefte aan heeft, even terug naar het 'veilige/dit-kan-ik-al' groepje, om vandaaruit weer verder te gaan. De sociale interactie is gevarieerder, er is minder sprake van rivaliteit en competitie. Kinderen, jong en oud, leren van en met elkaar. De band tussen kinderen, pedagogisch medewerkers en ouders is, door de langere periode bij elkaar, hechter.

In onze Kindercentra in Herkenbosch, Posterholt, Melick en Sint Odiliënberg:

- De hele en halve dagopvang voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar (tot dat het kind naar de basisschool gaat).
- De halve dagopvang voor kinderen van 2 tot 4 jaar, het peuterarrangement (tot dat het kind naar de basisschool gaat).
- Buitenschoolse opvang (BSO) voor kinderen van 4 tot 13 jaar (vanaf dat het kind naar de basisschool gaat tot dat het naar de middelbare school gaat).

In het pedagogisch werkplan is per kindercentrum het aanbod verder beschreven.

Maximale groepsgrootte

De maximale groepsgrootte bij 0 tot 4 jaar is 12 kinderen, bij 2 tot 4 jaar is dit 16 kinderen en voor schoolgaande kinderen van 4 tot 13 jaar is dit 10 kinderen per vaste stamgroep, conform de wettelijke Beroepskracht-kindratio (BKR)¹. M.i.v. 2019 zijn er nieuwe rekenregels en zullen wij deze toepassen. Per kindercentrum kan de maximale groepsgrootte verschillen i.v.m. grootte van de groepsruimte. In het pedagogisch werkplan is dit per kindercentrum beschreven.

Extra dagdelen, ruilen

Kinderen maken op vaste dagen gebruik van de kinderopvang. Als kosteloze service bieden wij de mogelijkheid om een vast dagdeel te ruilen voor een ander dagdeel indien er incidenteel van de vaste dagen afgeweken wordt³. Mocht de opvang niet mogelijk zijn in de eigen stamgroep, kan in overleg gebruik gemaakt worden van een andere groep, mits mogelijk qua bezetting. Voorop staat dat het kind zich prettig, thuis en veilig voelt in de groep. Ouders tekenen in deze de stamgroepverklaring voor akkoord. Dit geldt ook voor extra opvang.

¹ zie [Het team](#)

zie bijlage [Pedagogische ondersteuning](#)

² zie [Ouderparticipatie](#)

³ zie [Konnect](#)

Ruilingen en extra dagen kunnen ouders via het ouderportaal Konnect aanvragen. Indien de groepsbezetting dit toelaat zullen deze goedgekeurd worden. Dit bericht ontvangen ouders via Konnect. Het kind staat dan automatisch op de aanwezigheidslijst in de groep en de opvangkalender van de ouder. De extra dagdelen zullen gefactureerd worden.

Tevens als extra service kunnen ouders gebruik maken van flexibele opvang. Dit houdt in dat kinderen op willekeurige dagdelen gebruik maken van de opvang. Er wordt uitgegaan van enerzijds de belangen van het individuele kind en ouder(s) en anderzijds de belangen van de gehele groep waar het kind verblijft. Daarbij is continuïteit en regelmaat voor alle partijen essentieel. Voorop staat dat kinderen opgevangen worden in de eigen stamgroep. Indien hier als uitzondering van afgeweken wordt is dit uitsluitend in overleg en overeenstemming met ouders (zij tekenen de stamgroepverklaring voor akkoord, zowel voor eenmalig als voor langere tijd; er is altijd sprake van een afgesproken periode met einddatum).

Deze uitgangspunten vinden wij noodzakelijk om kwalitatief goede opvang te kunnen bieden.

HET TEAM

Het team van pedagogisch medewerkers van Stichting Kinderopvang Roerstreek bestaat uit vrouwelijke collega's, hoewel zij ook werft voor mannen in de kinderopvang. Zij beschikken minimaal over een aan de kinderopvang gerelateerd MBO-diploma (36% heeft een HBO-diploma), zijn in het bezit van een geldige Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), zijn geregistreerd in het Personenregister Kinderopvang, hebben kinder-EHBO, taalniveau F3 en hebben allen dezelfde taken en verantwoordelijkheden¹.

Het werken met baby's vraagt om specifieke expertise. Pedagogisch medewerkers die met baby's werken worden hier aanvullend voor geschoold. Dit kent een ingroeiperiode van vijf jaar. Binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek is gestart met de coördinatoren van de kindercentra en zal dit verder vormgegeven worden voor de betreffende pedagogisch medewerkers.

Mentor

Aan ieder kind wordt een mentor toegewezen. De mentor werkt op de groep waar het kind is geplaatst. Zij volgt de ontwikkeling, is eerste aanspreekpunt voor ouders (en in de BSO ook voor het kind). De mentor hoeft niet perse een van de 'vaste gezichten' van het kind te zijn. Voor ouders en voor medewerkers is in ons ouderportaal Konnect inzichtelijk wie de mentor is van hun kind(eren). Pedagogisch medewerkers hebben ieder kind 'in beeld' en volgen het in zijn ontwikkeling. Zo kunnen ze aansluiten bij de ontwikkeling van het kind en het stimuleren de volgende stap te zetten. In het ouderportaal Konnect houden we voor ouders een dagboek bij. Het kindvolgsysteem KIJK wordt gebruikt om e.e.a. planmatig te volgen en te registreren. Dit alles wordt met ouders besproken en reeds kenbaar gemaakt bij de plaatsing; in het werkplan staat beschreven hoe dit per doelgroep periodiek besproken wordt².

Vrijwilligers/stagiaires

Bij het groepswork met de kinderen kan het basisteam worden aangevuld met vrijwilligers of BPV-ers (BeroepsPraktijkVorming)/stagiaires. Ook zij zijn in het bezit van een geldig VOG. Hun taken en verantwoordelijkheden zijn vastgesteld³.

De vaste beroepskrachten van de locaties zijn primair verantwoordelijk voor de gang van zaken op de kinderopvang. De vrijwilligers werken aanvullend. Tijdens de openingstijden van de kinderopvang biedt de vrijwilliger ondersteuning door te helpen met het groepswork (de activiteiten op de kinderopvang). De werkzaamheden kunnen bestaan uit bijvoorbeeld: met de kinderen meespelen, voorlezen aan een groepje kinderen, helpen bij het eten en drinken, helpen met het verschonen of naar het toilet gaan, helpen met het maken van een werkje etc.. Dit gaat altijd in overleg met de verantwoordelijke beroepskracht. De vrijwilliger draagt geen verantwoordelijkheid voor de groep. De vrijwilliger werkt altijd onder aansturing van een beroepskracht. De beroepskracht coördineert de werkzaamheden van de vrijwilliger en draagt eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de activiteiten en de dienstverlening. Vrijwilligers worden (behoudens ziekte of onvoorziene omstandigheden) op vaste dagdelen ingezet, zodat de continuïteit voor de kinderen en pedagogisch medewerker(s) gewaarborgd is.

BPV-ers/stagiaires worden opgeleid tot professionele beroepsbeoefenaar, pedagogisch medewerker voor kinderen in de leeftijd van 0 t/m 12 jaar. Ons streven hierbij is dat ze na de afronding van de opleiding in andere instellingen te allen tijde te werk gesteld kunnen worden. Wij willen dan ook stagiaires "afleveren" die een leerzame BPV doorgemaakt/ervaren hebben en deze BPV voldoende hebben afgerond. Met andere woorden: dat dit mensen zijn waar wij zelf vol vertrouwen mee willen en kunnen samenwerken, oftewel: een collega!

Dit alles leidt tot de volgende resultaten:

- Kinderen begeleiden volgens een vast dagritme gedurende de met ouders afgesproken periode, zodanig dat zij zich, volgens pedagogisch beleid, ontwikkelen, opgevoed en gestimuleerd worden;

¹ zie [Beleid Veiligheid & Gezondheid](#)
zie protocol 5.1.1a Functieprofiel, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

² zie [Wennen](#)
zie [Oudercontacten](#)

³ zie Vrijwilligersbeleid
zie BPV-beleid

- kinderen verzorgen gedurende de met ouders afgesproken periode, zodanig dat zij schoon zijn en gevoed worden volgens de geldende hygiëne- en veiligheidseisen en gemaakte afspraken met ouders;
- de ontwikkeling van het individuele kind volgen en periodiek met ouders en collegae bespreken;
- informatie uitwisselen, zodanig dat zowel ouders, zorgcoördinator, als pedagogisch medewerkers beschikken over de voor de verzorging en begeleiding relevante informatie, zodat betreffende kind(eren) zo optimaal mogelijk opgevangen kan/kunnen worden;
- een open en veilige samenwerking hebben tussen teamleden in het kindercentrum en in de totale organisatie en volledig op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen de organisatie;
- een schone en veilige omgeving creëren met voldoende ontwikkelingsmateriaal en een goed verzorgde inventaris, zodat kinderen in en buiten het kindercentrum in een schone en veilige omgeving opgevangen kunnen worden;
- deskundigheid bevorderen voor de individuele pedagogisch medewerker, zodanig dat pedagogisch medewerkers, BPV-ers en vrijwilligers zo goed mogelijk ingezet kunnen worden in de groep en (indien van toepassing) in staat gesteld worden hun leerdoelen te behalen.

Beroepskracht-kind ratio

Elk kindercentrum heeft een basisteam van pedagogisch medewerkers en zij stellen zich persoonlijk aan de ouders en de kinderen voor. Zij zijn ingepland volgens wettelijk BKR (volgens de rekentool van de Rijksoverheid) en dragen zorg, c.q. zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse opvang, begeleiding, ontwikkeling en verzorging van kinderen in teamverband met collegae en RvB. Om te voorkomen dat een kind met te veel wisseling van pedagogisch medewerkers te maken krijgt en om de continuïteit zo veel mogelijk te waarborgen, werkt minstens één pedagogisch medewerker op basis van een contract van 30 uur per week. Daarnaast is het streven om de groepsuren te verdelen over maximaal 3 pedagogisch medewerkers per groep.

De wet stelt dat aan een 0-jarige maximaal twee vaste pedagogisch medewerkers worden toegewezen. Op de dagen dat het kind komt is er altijd één van deze twee pedagogisch medewerkers werkzaam. Als de omvang van de stamgroep vraagt om inzet van meer dan twee pedagogisch medewerkers, dan mogen maximaal drie pedagogisch medewerkers worden ingezet. Voor kinderen met een flexibel contract, geldt dit niet.

Wanneer een van de twee vaste gezichten afwezig is in verband met een vrije dag of vakantie, dan wordt de andere vaste pedagogisch medewerker gevraagd om een extra dag te werken zodat aan het vaste gezichten criterium voldaan wordt. Lukt dit niet of is een overmacht situatie (bijvoorbeeld de tweede pedagogisch medewerker wordt ziek ten tijde van de vakantie van de eerste pedagogisch medewerker), dan wordt de derde pedagogisch medewerker en/of een vaste oproepkracht ingezet op de groep. In geval van langdurige ziekte of zwangerschapsverlof zal een andere pedagogisch medewerker (tijdelijk) aangewezen worden als tweede vaste pedagogisch medewerker op een groep bij de 0 jarigen.

In principe hebben alle kinderen een vaste stamgroep en vaste pedagogisch medewerkers. Uitsluitend tijdens de breng- en haaltijden kunnen kinderen in een andere groepsruimte tijdelijk opgevangen worden en kan er gewerkt worden volgend de landelijk ingevoerde drie-uursregeling. Dit houdt in dat het mogelijk is dat er voor korte tijd afgeweken wordt van de BKR¹. Er is altijd een tweede persoon aanwezig in het gebouw. Hoe dit per kindercentrum gerealiseerd is te lezen in het werkplan.

Het merendeel van de pedagogisch medewerkers is BedrijfsHulpVerlener (BHV-er), daarnaast heeft iedere pedagogisch medewerker Kinder-EHBO². Volgens wettelijke norm is er altijd minimaal één BHV-er en zijn er twee volwassenen aanwezig in het gebouw. Twee pedagogisch medewerkers openen en sluiten dagelijks samen.

¹ zie [Dagindeling](#)
zie [Brengen en halen](#)

² zie protocol 2.1.8 Calamiteiten
zie protocol 4.22 BHV

Achterwacht

Op de deur van de (stam)groep wordt elke dag de naam/namen genoteerd van de pedagogisch medewerker(s) die die dag aanwezig is/zijn. Er is altijd "een bekend gezicht" in het kindercentrum aanwezig. Bij vakantie, ziekte en/of calamiteit wordt het team versterkt door vaste (bekende) oproepkrachten. Daarnaast is in elk kindercentrum op het informatiebord aangegeven wie de calamiteitscoördinator is. Bij calamiteiten wordt de RvB altijd direct op de hoogte gesteld door de calamiteitscoördinator van het kindercentrum².

Incidenteel kan het voorkomen dat er geen twee pedagogisch medewerkers in het kindercentrum zijn. Bijvoorbeeld: een pedagogisch medewerker verlaat tijdens haar pauze het kindercentrum; de pedagogisch medewerker die werkzaam is in de groep wordt dan ondersteund door een PBV-er, een vrijwilliger, de RvB of een medewerker van de administratie.

Mochten er bij hoge uitzondering geen twee volwassenen in het gebouw zijn, dan is er sprake van een achterwachtregeling. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteit er een achterwacht beschikbaar is die binnen 'ambulance-aanrijtijd' in het kindercentrum aanwezig kan zijn. Hoe deze achterwacht per kindercentrum is gerealiseerd staat beschreven in het pedagogisch werkplan van het betreffende kindercentrum.

Vierogenprincipe

Sinds 1 juli 2013 geldt wettelijk de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling en daaraan gerelateerd het vierogenprincipe¹. Dit betekent dat er bij de dagopvang altijd twee volwassenen dienen te zijn die de groep kinderen kunnen zien of horen, dit hoeven niet altijd twee beroepskrachten te zijn en de volwassenen hoeven niet in de zelfde ruimte aanwezig te zijn.

Onze kindercentra zijn gebouwendelijk transparant, dit is hier een belangrijk onderdeel van. In het pedagogisch werkplan wordt dit per kindercentrum beschreven.

Daarnaast is het zo dat de leefgroepen regelmatig bezocht worden en/of onverwacht binnen gelopen wordt door collega's van de administratie, RvB, BPV-begeleider en/of coördinator. Openen en sluiten gebeurt te allen tijde met 2 beroepskrachten. Verder kunnen er BPV-ers en/of vrijwilligers aanwezig zijn; daarnaast blijven we ouders betrekken bij de opvang van hun kind².

Dat we activiteitengericht werken betekent dat kinderen buiten hun eigen stamgroep deel kunnen nemen aan activiteiten, waardoor de deuren in het kindercentrum vaak open staan. Hierdoor zien en horen collega's elkaar op een vanzelfsprekende manier. De collega's hebben een open, professionele werkverhouding waardoor de drempel om elkaar op gedrag aan te spreken laag is.

Tot slot willen we de kinderen wel de ruimte laten, de mogelijkheid blijven bieden om zich af en toe terug te trekken. Soms willen ze dat volwassenen ze gewoon even niet zien. Daarom willen we alle speelhoeken behouden.

Opleiding

Maandelijks is er een Teamvergadering voor alle pedagogisch medewerkers. Hier worden algemene zaken besproken maar ook beleid, protocollen en actuele ontwikkelingen komen aan bod. Actieve deelname worden tijdens deze vergaderingen gestimuleerd en ondersteund en er wordt met hen meegedacht.

De Pedagogisch medewerkers geven in het begin van het jaar aan waar ze zich in willen ontwikkelen. Op basis hiervan wordt in overleg voor een training gekozen. Deze worden georganiseerd door een professioneel trainingsbedrijf of door één van de coördinatoren. Dit geldt ook voor de Meldcode Kindermishandeling. Deze wordt ieder jaar onder aandacht gebracht aan onze pedagogisch medewerkers. Daarnaast is er de jaarlijkse herhaling van VVE, BHV en Kinder-EHBO. Alle trainingen die de pedagogisch medewerkers volgen zijn gecertificeerd.

¹ zie [Zorgen om een kind](#)

² zie Vrijwilligersbeleid
zie BPV-beleid
zie [Ouderparticipatie](#)

WENNEN¹

Vertrouwen in elkaar staat tijdens de wenperiode centraal. Een goede onderlinge samenwerking tussen ouders en pedagogische medewerkers is onontbeerlijk. Kinderen zijn het snelst gewend als er duidelijkheid is voor alle partijen en dat betekent een duidelijke structuur en dagindeling voor het kind. Gewoontevorming kan een belangrijk hulpmiddel zijn. Daarom is afstemming belangrijk.

In het kort kan men zeggen dat wennen voor kinderen betekent: een periode waarin een kind vertrouwd raakt met zijn groepsgenoten, pedagogisch medewerkers, materialen en ruimte. Wanneer deze periode positief is afgesloten, kan men spreken van een vertrouwde omgeving waarin het kind zich veilig en geborgen kan voelen. Veiligheid, geborgenheid en het welbevinden zijn immers basisbehoeften van waaruit een kind zich optimaal kan ontplooien.

Een grote invloed op de wenperiode van de kinderen is de ontwikkelingsfase van het kind. Daarnaast is het heel belangrijk hoe de volwassenen met deze wenperiode omgaan en daarmee dus de professionaliteit van de pedagogisch medewerkers in het begeleiden van de wenperiode. De professionaliteit is gelegen in het herkennen en erkennen van signalen van zowel ouders als het kind en daarop adequaat kunnen reageren. Als het wennen niet soepel verloopt, wordt er naar een oplossing gezocht. Kortom, wennen is een serieuze zaak, waaraan meer dan voldoende aandacht geschonken moet worden door alle partijen.

Voordat het kind de eerste keer komt, vindt er een plaatsingsgesprek plaats. Ouders krijgen een rondleiding, maken kennis met pedagogisch medewerkers, de groep en de kinderen. Ouders worden gevraagd naar de gewoonten van hun kind, afspraken worden gemaakt, formulieren worden ingevuld en ondertekend. Dit alles wordt opgeborgen en geregistreerd in het ouderportaal². Daarnaast worden zaken besproken zoals beleid, groepsafspraken en protocollen. Ter ondersteuning is er voor ouders een praktische checklijst met wat belangrijk is om mee te brengen naar het kindercentrum³.

De wenperiode start daadwerkelijk als het kind voor de eerste keer een dagdeel komt oefenen. De ouder wordt verzocht de eerste keer mee te komen. De tweede keer zal zijn zonder ouders. Het wennen vindt plaats in de stamgroep doch voor de daadwerkelijke plaatsingsdatum, zoals contractueel vastgelegd. Tijdens de wenperiode wordt er dagelijks rapportage bijgehouden in het dagboek in het ouderportaal².

Tijdens de dagelijkse breng- en haalgesprekken informeren ouders en pedagogisch medewerkers elkaar. En als de ouder het prettig vindt, kan er vanzelfsprekend even gebeld worden om te informeren hoe de dag verloopt, hoe het met het kind gaat. Na twee maanden wordt als afsluiting van de wenperiode een evaluatiegesprek 'einde wenperiode' gepland tussen de ouder(s) en een van de pedagogisch medewerkers, waarin het verloop van deze periode besproken wordt. Alvorens het gesprek wordt een verslag gemaakt in KJK en deze wordt besproken in het team.

Ook de ouders moeten wennen. Tenslotte besteden ze de opvoeding en de zorg gedeeltelijk uit aan een kindercentrum. Dit betekent dat men elkaar moet vertrouwen wat de opvoeding van kinderen aangaat. Het is helemaal niet vreemd wanneer een ouder zich zorgen maakt. Ouders vinden het in het begin vaak moeilijk wanneer hun kind het kindercentrum bezoekt. Alleen in dringende gevallen worden ouders thuis of op het werk gebeld. De pedagogisch medewerker belt nooit op eigen initiatief naar ouders, maar heeft te allen tijde overleg met de coördinator van het kindercentrum (bij diens afwezigheid met een collega).

¹ zie protocol 2.1.9 Wennen
zie protocol 3.1 Welbevinden van kinderen
zie [Oudercontacten](#)

² zie [Konnnect](#)

³ zie bijlage [Praktische checklijst](#)

Afscheid nemen speelt een belangrijke rol bij wennen. “Stiekem” ongezien weggaan, als het kind aan het spelen is, voorkomt misschien dat de ouder bij het afscheid nemen niet met een huilend kind geconfronteerd wordt, maar op het moment dat het kind de ouder mist, kan het zich in de steek gelaten voelen.

Voordat de ouder weggaat, zal deze het kind de gelegenheid geven om hieraan te wennen. Zo kan de ouder bijvoorbeeld eerst nog samen met een kind een iets te spelen uitzoeken of een kopje koffie drinken. Kinderen houden van deze voorspelbaarheid, want dat geeft houvast. Het is belangrijk dat de ouder hierna duidelijk afscheid neemt. Als het kind het afscheid nemen moeilijk vindt, neemt de pedagogisch medewerker het van de ouder over. Dit samenspel tussen pedagogisch medewerker en ouder is heel belangrijk.

Verdriet of andere emoties mag het kind vanzelfsprekend tonen. De pedagogische medewerkers proberen het gevoel van het kind onder woorden te brengen (“Je huilt omdat mama weg gaat”) en leren tevens het kind ook waar de grens is, wat wel en niet kan (je mag verdrietig of boos zijn, maar niet met speelgoed gooien of slaan). Pedagogisch medewerkers zijn er zich van bewust dat je verdriet van het kind ontkent door het kind af te leiden of het iets anders aan te bieden, toch blijkt dit soms even nodig om het kind over zijn verdriet heen te helpen.

Kinderen mogen hun vertrouwde knuffel, doekje of iets dergelijks van thuis meenemen. Na het afscheid worden deze, als het kind er aan toe is, in het mandje gelegd. Tijdens de wenperiode kan het zijn dat het kind deze bij zich wil houden. Al gauw blijkt het kind deze steun niet meer nodig te hebben.

Van dagopvang naar Peuterarrangement

Indien ouders kiezen voor een combinatie van zowel (hele) dagopvang als peuterarrangement (op andere dagen), start opnieuw een wenperiode zoals hierboven beschreven, inclusief oefenen, rapportage en evaluatiegesprek.

Van dagopvang naar buitenschoolse opvang (BSO)¹

Ook al zijn de ouder(s) en het kind al enige jaren bekend met het kindercentrum, de stap voor het kind naar de BSOgroep is weer een grote stap in zijn steeds groter wordende wereld. Als het kind naar school gaat, krijgt het (maar ook de ouders) te maken met nieuwe indrukken. Daarom willen de pedagogisch medewerkers de stap van dagopvang naar de BSO voor alle partijen zo soepel mogelijk laten verlopen.

Als het kind 3 jaar en 9 maanden is vindt het exit-gesprek bij de dagopvang plaats en aansluitend het plaatsingsgesprek voor de BSO. Wederom worden afspraken vastgelegd, formulieren ingevuld en ondertekend; beleid, groepsafspraken en protocollen worden besproken. Tijdens het plaatsingsgesprek met de pedagogische medewerkers kunnen twee oefenmomenten worden gepland bij de BSO in de periode dat het kind nog bij de dagopvang zit. Indien mogelijk wordt het kind vaker uitgenodigd om even naar de BSO te komen. De voorbereidingen hiervan beginnen in principe twee maanden voordat het kind naar groep 1 van de basisschool gaat. In deze overgangperiode zal het kind en de ouder(s) stap voor stap wennen aan de BSO.

Voorop staat de behoefte van het individuele kind. Het kind moet zich lekker voelen in de groep en dit moet niet op gefrustreerde wijze gebeuren. Ook is het belangrijk dat zowel in de dagopvang als thuis kinderen niet worden gestraft met de opmerking: “Dan mag je niet naar de BSO”. Binnen de dagopvang wordt tijdens deze twee maanden extra aandacht besteed aan zelfstandigheidsbevordering van het kind. Dat enkele pedagogisch medewerkers zowel in de dagopvang als bij de BSO werken, maakt de overgang voor kinderen door herkenning gemakkelijker.

Bij overgang naar de BSO start een nieuwe wenperiode. Deze wenperiode wordt ook bijgehouden in het dagboek in het ouderportaal.

Indien het voor een kind voor zijn eigen ontwikkeling beter is om langer bij de dagopvang te blijven, zal per kind en per situatie, samen met de betrokken ouders en eventuele instanties bekeken worden hoe wij op een deskundige manier vorm kunnen geven aan de benodigde zorg. Dit geldt bijvoorbeeld ook als een kind eerder dan zijn vierde verjaardag naar school zal gaan, bijvoorbeeld als er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong.

¹ zie Pedagogisch werkplan Buitenschoolse opvang

Doorstromen binnen de BSO

De BSO's van onze kindercentra beschikken over één of meerdere groepen. Deze zijn ingedeeld op leeftijd. Hoe deze groepen vorm gegeven zijn, vindt u in desbetreffend pedagogisch werkplan. Indien er sprake is dat een kind van de ene groep naar de andere groep doorstroomt, start ook hier opnieuw een wenperiode (zoals eerder beschreven) inclusief oefenen, rapportage en evaluatiegesprek.

Van kindercentrum naar kindercentrum

Indien het voorkomt dat het kind van het ene kindercentrum naar het andere kindercentrum van Stichting Kinderopvang Roerstreek gaat, vindt er een exit-gesprek plaats bij het 'oude' kindercentrum en een plaatsingsgesprek plaats bij het 'nieuwe' kindercentrum. Hierbij wordt dezelfde procedure aangehouden, er start een nieuwe wenperiode, zoals eerder beschreven met het bijbehorende oefenen, de rapportage en gesprekken.

Elk kindercentrum werkt volgens het beleid van Stichting Kinderopvang Roerstreek, doch heeft elk kindercentrum een eigen identiteit en de voor de locatie specifieke kenmerken; deze zijn beschreven in het pedagogisch werkplan. Tevens komt hierin per kindercentrum naar voren hoe de 9 R's verweven zijn in onze dagelijkse werkwijze.

SLOTWOORD

Het pedagogisch beleid was in 2015 voor 5 jaar vastgesteld met voor elk kindercentrum een eigen werkplan, uitgesplitst voor dagopvang en BSO. Daar het Pedagogisch beleid en pedagogisch werkplan dynamische documenten zijn, wordt het werkplan vanuit de praktijk en de GGD-inspecties jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld. Door wijzigingen in de Wet is aanpassing eerder noodzakelijk. Dit zorgt er voor dat iedereen actief bezig blijft met de ontwikkeling en de kwaliteit van de kinderopvang. Het werkt verfrissend en komt de kwaliteit van het werk ten goede. En daar waar nodig, wordt het aangepast en gewijzigd. Dit alles gebeurt na overleg met de oudercommissie van Stichting Kinderopvang Roerstreek. Zoals reeds in de inleiding aangegeven implementeren wij dit in ons pedagogisch beleid. Naast het Pedagogisch beleid hebben wij dit jaar een vernieuwd Voedingsbeleid, Privacybeleid en Beleid Veiligheid & Gezondheid.

Stichting Kinderopvang Roerstreek staat voor Gezonde Kinderopvang en zal dit in de komende periode verder uitwerken in haar beleid.

Het pedagogisch beleid is onze leidraad met daarin onze missie en visie. De missie en visie blijft: we werken vanuit het individuele kind. Het kind is ons materiaal. Wij volgen de belangstelling van het kind, wat hij ons laat zien en horen. Wij volgen, passen aan en voegen toe (VAT).

Uit ons pedagogisch werkplan blijkt dat binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek ernaar wordt gestreefd dat zo optimaal mogelijk wordt omgegaan met kinderen en ouders. Stichting Kinderopvang Roerstreek staat altijd open voor wensen van ouders, zolang deze passen binnen ons beleid en mogelijkheden. Samen met de ouders wordt gezocht naar een oplossing die voor beide partijen acceptabel is, met als norm dat het niet in strijd is met de pedagogische uitgangspunten van Stichting Kinderopvang Roerstreek.

De GGD-inspecties dragen bij aan de veiligheid en de kwaliteit in de kinderopvang. De opeenstapeling van opgelegde regels zorgen voor meer maatregelen en meer bureaucratie en daarmee wordt de werkbaarheid in de kinderopvang beperkt. Natuurlijk willen we voorkomen dat er iets met kinderen gebeurt. Kinderen zijn het meest kwetsbaar. Echter de kosten die deze maatregelen met zich meebrengen in relatie tot de opbrengsten zijn twijfelachtig. Wij willen aandacht voor het kind, het individu en niet alleen voor de regels. Preventie is goed, doch een dagverblijf risicoloos maken voor kinderen maakt dat kinderen niet meer leren dat vallen pijn kan doen. Wij hopen van ganser harte dat de genomen maatregelen op den duur de veiligheid bieden die wij iedereen toewensen.

Stichting Kinderopvang Roerstreek wil de door de jaren heen opgebouwde en geboden kwaliteit in haar kindercentra blijven behouden en waar mogelijk deze optimaliseren ondanks de huidige ontwikkelingen.

In het kader van kwaliteit is er gewerkt aan het kwaliteitsstelsel kinderopvang waarin bovengenoemde aandachtspunten aan de orde zijn gekomen en uitgewerkt zijn in protocollen en/of werkuitvoeringen¹.

De samenstellers hopen dan ook dat deze uitgave van het pedagogisch beleid en het pedagogisch werkplan wederom een aanzet is tot de kwaliteitsoptimalisering binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek.

Graag verwijzen wij u naar ons ouderportaal en onze website voor actuele informatie, beleid, kwaliteit & veiligheid, foto's, de agenda en het laatste nieuws www.kinderopvang-roerstreek.nl.

juni 2018
10^e uitgave

¹ zie bijlage [Protocollen](#)

BIJLAGEN

Pedagogisch Beleid en Werkplan
Stichting Kinderopvang Roerstreek

stichting

kinderopvang

BIJLAGE PEDAGOGISCHE ONDERSTEUNING

THOMAS GORDON

Thomas Gordon, Amerikaans ontwikkelingspsycholoog, had veel te maken met ouders die problemen met hun kinderen hadden. Ouders krijgen de schuld van moeilijkheden die de jeugd heeft en waar de samenleving vervolgens tegenaan loopt. Maar ouders worden niet geholpen bij de moeilijke opgave van het opvoeden van hun kinderen. Daarom stelde Gordon in 1962 een praktische cursus voor hen samen. In eerste instantie gaf hij deze cursus in zijn eigen buurt in Pasadena (Californië) aan ouders die problemen met hun kinderen hadden, die opvoeden lastig vinden.

Gordons 'opleiding tot effectief ouderschap' breidde zich nadien nog verder uit. Inmiddels was de cursus allang niet meer alleen voor ouders die al problemen met hun kinderen ondervonden; de cursus kreeg steeds meer een preventieve functie en werd ook gegeven aan professionele opvoeders.

Thomas Gordon heeft het luisteren naar kinderen uitgewerkt tot een praktische methode. Een methode om in te gaan op de behoeften en gevoelens van kinderen en hun zelfstandigheid te bevorderen. De Gordon-methode gaat uit van gelijkwaardigheid in relaties, zodat iedereen zichzelf kan zijn en zijn verantwoordelijkheid neemt, rekening houdend met de ander.

In opvoedingsrelaties betekent dit dat de opvoeder het kind in zijn waarde laat en respectvol benadert. Het systeem benadrukt de effectieve communicatie en oplossingsgerichte conflicthantering. Het win-win-principe staat centraal. Het succes van Thomas Gordon volgt vooral uit zijn vermogen om de opvoedtheorie op een concrete, praktische manier te vertalen.

De communicatie gaat volgens Thomas Gordon vaak mis, doordat de behoefte van de opvoeder of die van het kind onduidelijk is. Een effectieve communicatie begint dan ook met het helder krijgen van elkaars behoeften. Opvoeders leren met deze methode hun eigen gevoelens en standpunten en die van het kind duidelijk te verwoorden door 'actief luisteren' en het geven van 'ik-boodschappen'.

Effectief communiceren en luisteren naar kinderen is gestoeld op het respect hebben voor en het actief luisteren naar kinderen en is een goede en waardevolle aanvulling op onze dagelijkse omgang met kinderen en elkaar. De methode geeft handvatten om in te gaan op de behoeften en gevoelens van kinderen, het bevordert hun zelfstandigheid en ondersteunt het welbevinden van het kind zoals aangegeven is in onze pedagogische uitgangspunten. De Gordonmethode ondersteunt de pedagogisch medewerkers in hun dagelijkse werkzaamheden.

Actief luisteren doe je door open te staan voor het kind; door goed naar het kind te kijken en luisteren, kun je erachter komen wat het kind wil zeggen. Door zijn gedrag en gevoelens te verwoorden laat je merken dat je het kind begrijpt. Wanneer je op een dergelijke manier met een kind omgaat, houd je rekening met zijn gevoelens en behoeften.

Als kinderen ondervinden dat je rekening met hen houdt, ze accepteert en naar ze luistert, zullen ze ook eerder naar jou luisteren, zegt Gordon. Opvoeders hoeven, net als kinderen, van Thomas Gordon niet altijd alles te weten. Je mag als opvoeder ook wel eens ergens geen zin in hebben en je mag fouten maken, als je maar bereid bent om gemaakte fouten te erkennen en er van te leren. Bovendien hoef je niet altijd even consequent of even aardig te zijn. Als opvoeder ben je ook een mens met je eigen behoeften, stemmingen en gevoelens. Gordon stelt dat kinderen daar pas rekening mee kunnen houden als zij ze ook begrijpen. Het is dus belangrijk dat de opvoeder ze aan het kind duidelijk maakt, ze uitlegt.

Dit doe je door een zogenaamde 'ik-boodschap': als je hoofdpijn hebt, kun je op een kind dat lawaai maakt reageren met: 'Hou nu eens op met die herrie!'. Maar zo'n opmerking ontardt niet zelden in een conflict. Beter is het volgens Gordon een ik-boodschap te geven: 'Ik heb vandaag hoofdpijn, ik heb last van dat lawaai.'

Als je een boodschap geeft waarin je jouw behoefte en gevoelens uitlegt, geef je kinderen de vrijheid om daarop te reageren en met hun eigen oplossingen te komen. Kinderen zullen bereid zijn rekening met je te houden. Het probleem verwoorden kan soms al voldoende zijn.

Als opvoeder hoef je niet altijd in te grijpen of oplossingen te bedenken. Gordon is ervan overtuigd dat kinderen heel goed in staat zijn zelf problemen op te lossen, door kinderen zelf een oplossing te laten vinden. Het gaat er niet om, benadrukt Gordon, dat één van de twee partijen als winnaar uit de bus komt. Samen proberen tot een goede oplossing te komen die voor beiden bevredigend is, zonder dat

je als opvoeder de strijd aangaat met het kind. De Gordonmethode wordt dan ook wel de ‘geen-verliesmethode’ genoemd.

Met zijn methode wil Thomas Gordon een brug slaan tussen het gezag van de opvoeders en de vrijheid en zelfstandigheid die het kind eist. Op deze brug kunnen beide partijen elkaar ontmoeten zonder hun gezicht te verliezen.

DOE MEE® MET TAAL

‘Kijk, luister en doe mee® met taal’ is een programma dat is gericht op het leren coachen van jonge kinderen (van 0 – 8 jaar) in hun totale ontwikkeling, met een accent naar taal-spraakontwikkeling. Het programma, dat is ontwikkeld voor pedagogische begeleiders van jonge kinderen, bestaat uit een cursus en workshops met een theoretische onderbouwing aangevuld met veelvuldige praktische oefeningen.

‘Kijk, luister en doe mee® met taal’ geeft naast een korte inleiding in de ontwikkelingspsychologie, een overzicht van de motorische ontwikkeling, de sociaal-emotionele ontwikkeling en cognitieve ontwikkeling, een overzicht van de algemene taal-spraakontwikkeling. Bovendien wordt een psychologische onderbouwing gegeven voor de communicatie in de ruimste zin van het woord, waarbij ook de non-verbale communicatie een plaats krijgt. De cursisten worden bekend gemaakt met ‘alarmsignalen’ binnen de ontwikkeling van het kind.

Jan Peters MSc (manueel therapeut, fysiotherapeut, psycholoog, trainer en coach) en Adi Kessels-de Beer (vrijgevestigd logopedist, trainer, coach en als senior-docent verbonden aan de opleiding logopedie van Hogeschool Zuyd) van Einders Educatie verzorgen de in-company trainingen binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek.

Tijdens de vaardigheidstrainingen wordt onder meer praktisch geoefend met principes vanuit de Hanen-oudercursus: KWL: Kijk, Wacht en Luister en VAT: Volgen, Aanpassen en Toevoegen) met als doel o.a. de taalontwikkeling te stimuleren in gewone situaties, maar ook in spelsituaties en bij het voorlezen. Daarnaast worden communicatieve en coaching vaardigheden verder geoefend en ontwikkeld en wordt geoefend in gespreksvoering, dit alles met als doel de informatie overdracht naar ouders toe te kunnen optimaliseren.

In de trainingen wordt gebruik gemaakt van video-opnames en wordt besproken hoe te handelen in een “niet-pluis” situatie. Tevens wordt gebruik gemaakt van op het kind toegespitste persoonlijke verslaglegging, voor informatieoverdracht naar ouders en naar derden zoals bijvoorbeeld leerkrachten in het basisonderwijs.

Wanneer het kind 3 jaar en 9 maanden oud is, vindt er een exit-gesprek plaats. Na dit exit-gesprek wordt het kind ‘overgedragen’ aan de basisschool mits de ouder akkoord heeft gegeven. Bij doorstroom naar de buitenschoolse opvang vindt aansluitend ook het plaatsingsgesprek plaats.

Tot en met het 8^e levensjaar vindt er rond elke verjaardag van het kind een kindgesprek plaats, na het 8^e levensjaar op aanvraag. Voorafgaand aan dit gesprek maken de pedagogisch medewerkers een verslag. Dit alles wordt met de ouders besproken. Uitgangspunt is dat het welbevinden en de ontwikkeling van het kind centraal staan.

Mochten er zorgen zijn om het kind, dan worden deze met ouders besproken. Ook is het mogelijk om deze zorg te delen of anderen te raadplegen. Dit gebeurt met derden, andere professionals waar Stichting Kinderopvang Roerstreek nauwe banden mee heeft. Uiteraard gebeurt dit pas wanneer ouders toestemming hebben gegeven.

¹ zie bijlage [Externe contacten](#)

LOKALE EDUCATIEVE AGENDA

Binnen onze kindercentra ontwikkelt ieder kind zich spelenderwijs op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo.

Hiermee sluit Stichting Kinderopvang Roerstreek aan op de Lokale Educatieve Agenda (LEA) die in samenwerking met onder andere de gemeente Roerdalen en basisscholen tot stand gekomen is.

De speerpunten zoals afgesproken in de LEA zijn:

1. *Ontwikkeling van participatie en actief burgerschap van alle kinderen middels een stimulerende leef – en leeromgeving.*
2. *Geen kind buitenboord: versterking van de zorg voor de kinderen met als uitgangspunt één gezin/één kind/één plan.*

Het streven is dat alle kinderen van 0-12 jaar in de gemeente Roerdalen in staat gesteld worden om actief deel te nemen aan onderwijs, werk, vrije tijd en maatschappij, en een ononderbroken ontwikkeling/groei doormaken, uitgaande van hun mogelijkheden. Dat ze in een veilige leer-, woon- en werkomgeving kunnen leven en leren en dat zij indien zij niet verder komen in hun groei en ontwikkeling tijdig door een samenhangende zorg opgevangen en ondersteund worden om te voorkomen dat zij stagneren.

Met betrekking tot het eerste punt:

Het bevorderen van participatie en actief burgerschap kan bewerkstelligd worden door het versterken van de socialisatiefunctie van de aanwezige instellingen en opvoeders.

Werkpunten in dit verband zijn o.a.:

- Actief werken aan het ontwikkelen van sociale competenties en burgerschap door alle instellingen in alle leeftijdsfasen.
- In standhouden van peuterspeelzaal, nu de huidige peuterarrangementen, en stimulering van de participatie in de peuterspeelzaal/peuterarrangement met name door risicogroepen
- Ontwikkeling professionaliteit van peuterarrangementen.
- Laagdrempelige toegang tot informatie over opvoeden en opgroeien voor ouders, jeugdigen en professionals.
- Ontwikkeling van brede voorzieningen vanuit de brede school gedachte of het idee van een kind- of spilcentrum.
- Opvoedingsondersteuning: op preventie gerichte ondersteuning van ouders en kinderen bij opgroei- en opvoedproblemen.

Met betrekking tot het tweede punt:

In dit kader gaat het om versterking van zorgstructuren en samenwerking tussen partners in de keten van zorg. Daarbij is het streven om zoveel mogelijk kinderen binnen de reguliere voorzieningen op te vangen en niet het kind naar de speciale hulp/zorg.

Werkpunten in dit verband zijn o.a.:

- Vroegsignalering.
- Participatie van risicoleerlingen in peuterarrangement.
- Ontschotting van de verkokering binnen de zorg- en de onderwijskolom, werken met casemanagement en ontwikkelen van een elektronisch kinddossier.
- Het organiseren van laagdrempelige opvoedingsondersteuning.
- Implementeren van ZorgAdviesTeams (ZAT) die geen last hebben van horizontale of verticale schotten en die werken voor zowel de groep 0-4 jarigen als 4-12 jarigen in iedere kern. Momenteel is men met z'n allen aan het zoeken binnen de transitie jeugdzorg hoe dit voor de toekomst het beste vorm gegeven kan worden. Zat 0-4 is daarmee komen te vervallen met ingang van januari 2014.

BIJLAGE VOEDINGSLIJST¹

Voedingsaanbod

Voor kinderen vanaf ongeveer 1 jaar hebben wij het onderstaande voedingsaanbod. Uitgangspunt hierbij is dat er voornamelijk Schijf van Vijf producten worden aangeboden. Voor de overige producten hebben we gekeken naar zo min mogelijk zouten, suikers en verzadigde vetten. Kinderen jonger dan 4 jaar hebben weinig ruimte voor dagkeuzes. Alleen voor op brood bieden we een paar producten buiten de Schijf van Vijf aan. Kinderen krijgen maximaal 3 sneetjes brood aangeboden en b.v. maximaal 3 crackers.

Drinken

- Water (kraanwater)
- Kinderthee zonder suiker
- Halfvolle melk

Kinderen krijgen eerst iets te eten, erna te drinken. Als ze eerst drinken, kan het zijn dat ze een vol gevoel hebben. Als ze een boterham tegelijkertijd met het drinken nuttigen, kan het zijn dat ze niet goed leren kauwen en slikken. Natuurlijk mogen ze wel iets drinken tussen de boterhammen in.

Brood en beleg

- De lunch wordt in de dagopvang om 11.30 uur genuttigd, bij de BSO in vakanties omstreeks 12.00 uur.
- De Schijf van Vijf producten:
- Volkorenbrood of bruinbrood
- Zachte (dieet)margarine
- Groente zoals tomaat, worteltjes, paprika en komkommer, in schijfjes/reepjes/kleine stukjes
- Groentespread zonder zout en suiker
- Een (zuivelspread of hüttenkäse
- Hummus <0,5gr zout per 100 gram
- Ei

Dagkeuzes, hiervan bieden we er maximaal 3 tegelijk bij de broodmaaltijd aan. Waarvan we per broodmaaltijd maximaal 1 boterham mogen beleggen.

- (Halva)jam
- Appelstroop
- Minder vette en minder zoute kaas en vleeswaren kipfilet, ham, kalkoenfilet
- Pindakaas

Tussendoortjes

Het fruit is 's morgens om 9.30 uur.

- Fruit zoals stukjes appel, peer, banaan; dit bieden we zowel met als zonder schil aan (voor de jongste kinderen)

's Middags is het tussendoortje om 14.30 uur en er wordt een keuze gemaakt uit:

- Volkoren knäckebröd, volkoren Matse of volkoren cracottes met (Smeer)worst (maximaal 1), (Smeer)kaas (maximaal 1), Zachte (dieet)margarine en seizoensfruit, ei
- Magere yoghurt, eventueel met fruit of een lepeltje honing
- Eén klein volkoren koekje/kaakje
- Eén volkoren soepstengel
- Een handje gedroogd fruit, zoals rozijnen, dadels, abrikozen, bananen; ongezoeten en zonder toegevoegde suikers

- Het uitgangspunt is Gezonde Voeding zoals beschreven in ons Voedingsbeleid.

- De verwerking en bereiding van voeding gebeurt op een hygiënisch verantwoorde manier.

- Wanneer kinderen bepaalde producten niet mogen hebben, bijvoorbeeld in verband met allergie, geven ouders dit door aan de pedagogisch medewerkers. Indien er vervangende producten nodig zijn, dienen de ouders hiervoor, in overleg met de pedagogisch medewerkers, zelf zorg te dragen.

- Wanneer kinderen tussendoor om drinken vragen krijgen zij een bekertje water.

¹ zie Voedingsbeleid
zie protocol 2.1.7 Voeding en hygiëne

BIJLAGE PRAKTISCHE CHECKLIJST

Wat nemen ouders mee als hun kind naar het kindercentrum gaat?

- **Kleding:**
  - Een setje reservekleding: rompertje/ondergoed, lange en/of korte broek, T-shirt, trui en sokken.
  - Ouders dragen er zelf zorg voor dat er voldoende schone reservekleding aanwezig is in de juiste maat.
  - Vuile kleding wordt in een plastic zak mee naar huis gegeven.
  - Geleende kleding wordt zo snel mogelijk gewassen geretourneerd.
  - Het is verstandig een kind niet de beste kleren en schoenen aan te trekken wanneer hij het kindercentrum bezoekt. Vies worden mag bij ons.
  - In de zomer zijn een petje en zwemkleding welkom. In de winter muts, handschoenen en een sjaal en voor binnen eventueel een paar warme sloffen.

- **Luiers:**
  - Voor kinderen vanaf 1 jaar.
  - Voldoende luiers (denk aan extra luiers indien meer verschoningen nodig blijken te zijn) in de juiste maat.
  - Indien het kind bezig is met de zindelijkheidsstraining en ouders willen gebruik maken van de zogeheten trainingsbroekjes/luierbroekjes, dan gaarne van tevoren overleg met de pedagogisch medewerkers.
  - Indien het kind eigen billencreme, billendoekjes of bijvoorbeeld in de zomer zonnebrandcreme nodig heeft, geven ouders dit door aan de pedagogisch medewerkers.

- **Voeding¹:**
  - Met de ouders wordt besproken of hun kind borstvoeding of flesvoeding krijgt.
  - Indien het kind borstvoeding krijgt, worden hier afspraken over gemaakt tijdens het plaatsingsgesprek, omdat ook hier richtlijnen voor vast staan en de coördinator deze graag persoonlijk met ouders wilt bespreken.
  - Ouders nemen mee voor zoveel als voedingen nodig zijn op één dag(deel) + één extra reserve:
    - schone, gesteriliseerde flessen met passende spenen;
    - melkpoeder → juiste hoeveelheid afgemeten per flesvoedingen in afzonderlijke containers;
    - indien geen kraanwater gebruikt mag worden → ouders vullen de fles(sen) met de juiste hoeveelheid afgekookt water of zorgen voor voldoende mineraalwater (zonder koolzuur) in originele verpakking;
  - Zodra het kind pap eet als lunch, wordt naast de schone, gesteriliseerde fles en de juiste hoeveelheid afgemeten opvolgmelk in container, de rijstbloem/pap meegeleverd. Indien de pap gemaakt mag worden met gewone melk, zorgt het kindercentrum hiervoor.
  - Indien er sprake is van een voedselallergie zorgen ouders voor alternatieven, bijvoorbeeld sojamelk bij koemelkallergie of glutenvrije koekjes/crackers bij een glutenallergie. Dit wordt van tevoren besproken met de pedagogisch medewerkers (tijdens het plaatsingsgesprek).
  - Alle meegebrachte flessen en voedingsproducten leggen ouders bij binnenkomst in de koelkast of de daarvoor bestemde voedingskast of –mand. Van naam voorziene spullen worden na gebruik in het mandje van het desbetreffende kind gelegd zodat ouders deze weer mee naar huis kunnen nemen.

¹ zie Voedingsbeleid
zie protocol 2.1.7 Voeding en hygiëne
zie bijlage [Voedingslijst](#)
zie folder [Fles- en borstvoeding Stichting Kinderopvang Roerstreek](#)

- **Slaapzak¹:**

Alle kinderen slapen zolang als mogelijk in een slaapzak. Dit i.v.m. de hygiëne en de veiligheid van het kind. Ouders zorgen voor een slaapzak in de juiste, passende maat en leggen deze in het mandje van hun kind. Deze slaapzak is voorzien van rits, het moet mogelijk zijn voor het kind om de armen uit de (mouwen van de) slaapzak te steken en er worden geen knopen (onder) in de slaapzak gelegd. Een knuffel, doekje of speen (deze zit niet aan een touwtje, doekje of knuffel vast) kunnen ouders ook in het mandje leggen.

- **Naam:**

Daarbij worden ouders erop geattendeerd alles te voorzien van de naam (of initialen) van hun kind. Dus ook in de jassen, de kleding en bijvoorbeeld de regenlaarzen. Dit om misverstanden en zoekraken te voorkomen!
En de pedagogisch medewerkers willen voorkomen dat een kind bijvoorbeeld de muts van een ander op heeft.

Stichting Kinderopvang Roerstreek is niet verantwoordelijk voor zoekgeraakte spullen zoals kleding, knuffels, spenen etc.. Spullen/materialen waar de naam van een kind op staat kunnen door de pedagogisch medewerkers aan van het desbetreffende kind/ouder teruggegeven worden.

BIJLAGE EXTERNE CONTACTEN

Gemeentelijke overheden

- Gemeente Roerdalen

Kindercentra

- Kinderopvang Swalmen
- Stichting Kinderopvang Roermond
- Menswel Echt

Opleidingsinstituten

- ROC Gilde Opleidingen, Beroepsonderwijs en educatie
- Praktijkonderwijs Roermond
- Calibris
- Basisscholen gemeente Roerdalen
- Leeuwenborg
- IMPAECT, Intercultural education by Means of PARTners working with ECvet Transfer

Ondersteunende instellingen

- GGD Noord en Midden Limburg; verzorgt de inspecties binnen de kinderopvang en geeft ondersteunend advies in zake als infectie ziekten
- JGZ, JeugdGezondheidsZorg (Consultatiebureaus)
- SMART Group; onder meer actief op het gebied van organisatieadvies en -ontwikkeling.
- PSW Junior, Stichting Pedagogisch Sociaal Werk Noord en Midden Limburg
- Einders Educatie; coaching, training en begeleiding in de kinderopvang
- Iscreen: talentenscan
- 3Jade, coaching, training en begeleiding in de kinderopvang
- Integrale vroeghulp
- BJZ, Bureau JeugdZorg
- AMW, Algemeen Maatschappelijk Werk
- Veilig Thuis
- SHG, Steunpunt Huiselijk Geweld
- MEE
- CJG, Centrum voor Jeugd en Gezin
- Kentalis

Maatschappelijke instellingen

- Stichting Daelzicht te Heel; verzorgt diensten voor mensen met een verstandelijke beperking in Limburg: ondersteuning in de thuissituatie, wonen, activiteiten en vrije tijd
- Stichting 'Doe een wens'

Verder wordt er samengewerkt met alle ondersteunende instellingen en scholen binnen de gemeente Roerdalen. Te denken valt in deze logopedie, ergotherapie, kinderrfysiotherapie etc.. Indien gewenst kunnen ouders hier een lijst van ontvangen.

Daarnaast hebben wij ervaring met en is het mogelijk om in samenwerking met Stichting Kinderopvang Roerstreek een Persoon Gebonden Budget (PGB) in te vullen. Ook hier kunnen ouders informatie over ontvangen.

BIJLAGE PROTOCOLLEN

De volgende protocollen zijn binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek reeds ingevoerd:

- 1.1 Aanmelding en inschrijving
- 1.2 Plaatsing
- 2.1 Kwaliteitsstelsel handboek werkuitvoeringen
  - 2.1.2 Ziekte en ongevallen
  - 2.1.4a Integrale vroeghulp
  - 2.1.7 Voedsel en hygiëne
  - 2.1.8 Calamiteiten
  - 2.1.9 Wennen
  - 2.1.10 Veilig slapen en wiegendoodpreventie
  - 2.1.11 Gezag en omgang
  - 2.1.12 UV-straling
- 2.2.1 Overgang en overdracht
- 2.2.1g Werving OC (Oudercommissie)
- 2.3 Bereikbaarheid
- 2.13 De wet BIG (wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg)
- 3.1 Welbevinden van kinderen
- 3.2 Waardering door klanten
- 3.3 Interne klachtenregeling
  - 4.1.3 Antidiscriminatie
  - 4.1.5 Rouw en overlijden
    - 4.1.5.1 Kindermishandeling
    - Aanvulling op de Meldcode huiselijk geweld en Kindermishandeling
  - 4.1.5e Cascademodel
  - 4.1.5e Verschonen en zindelijkheid
- 4.2.2 Interne Audits
- 4.3.2 Functieprofiel groepsleid(st)er peuterspeelzaal, dagopvang en/of buitenschoolse opvang met de daarbij horende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden gerelateerd aan de resultaatsgebieden
  - 4.3.2a Functieomschrijving met taken, verantwoordelijkheden adjunct-hoofd/pedagogisch medewerkers
- 4.10 Structurele feedback
- 4.11 PR
- 4.22 BHV (BeroepsHulpVerlening)
  - 4.22.1 Weglopen (BSO)
- 5.1.1 Social media
  - 5.1.1a Functieprofiel, taken en verantwoordelijkheden
  - 5.1.1b Werving en selectie
- 5.1.4 BPV (BeroepsPraktijkVorming)
- 5.1.7 Exit gesprek beëindigen dienstverband
- 5.2.1 Coaching
- 5.4 Inwerk- en introductiebeleid

Indien er in het pedagogisch werkplan verwezen wordt naar een protocol, is dit, net als de overige hierboven vernoemde protocollen, op aanvraag, op lokatie ter inzage beschikbaar.

BIJLAGE KLACHTENREGELING

Stichting Kinderopvang Roerstreek is aangesloten bij Stichting Klachtencommissie Kinderopvang (SKK) en de Maatschappelijke Ondernemers Groep (MO-groep).

Geschillen tussen ouder(s) en Stichting Kinderopvang Roerstreek kunnen aanhangig worden gemaakt bij de Geschillencommissie Kinderopvang. Klachten kunnen ingediend worden volgens de Wet Klachtrecht Cliënten Zorginstellingen.

We verwijzen hiervoor naar de folder van SKK uitgereikt en besproken tijdens plaatsingsgesprek en naar artikel 15 en 16 in de brochure 'Algemene voorwaarden voor kinderopvang, Dagopvang en Buitenschoolse opvang' van de MOgroep.

INTERNE KLACHTENREGELING

Klacht tegen een pedagogisch medewerker gericht.

Indien het geschil tegen een pedagogisch medewerker, werkzaam binnen Stichting Kinderopvang Roerstreek, gericht is, dan probeert de klager dit in een persoonlijk gesprek op te lossen. Hiervan maakt de pedagogisch medewerker een notitie.

Zijn er onoverkomelijke bezwaren om met de pedagogisch medewerker een gesprek omtrent het bezwaar aan te gaan of heeft het gevoerde gesprek geen bevredigend resultaat, dan kan de klager zijn beklag doen bij de Raad van Bestuur (RvB). Indien de grieven niet naar tevredenheid worden opgelost, dienen beiden afzonderlijk van elkaar het relaas op schrift te stellen en verzoeken het dagelijks bestuur hierover te beslissen.

De Raad van Toezicht (RvT) zal beiden horen en een gemotiveerd besluit nemen.

Levert deze actie evenmin een bevredigend resultaat op, dan kan de klager de klacht schriftelijk voorleggen aan Stichting Klachtencommissie Kinderopvang (SKK). Deze commissie zal alsdan volgens het klachtenreglement de klacht afhandelen.

Klacht tegen een lid van de RvB gericht.

Indien een klacht tegen een lid van de RvB is gericht, dan zal allereerst een gesprek met de betrokkene(n) plaatsvinden, om tot een bevredigende oplossing te komen.

Zijn er onoverkomelijke bezwaren om met het lid van de RvB een gesprek omtrent het bezwaar aan te gaan of heeft het gevoerde gesprek geen bevredigend resultaat, dan kan de klager zijn beklag doen bij de RvT van Stichting Kinderopvang Roerstreek. Beiden dienen, afzonderlijk van elkaar, het relaas op schrift te stellen en verzoeken de RvT hierover te beslissen.

Levert deze actie evenmin een bevredigend resultaat op, dan kan de klager de klacht schriftelijk aan de SKK voorleggen. Deze commissie zal alsdan volgens het klachtenreglement de klacht afhandelen.

Een klacht anders dan tegen een pedagogisch medewerker, c.q. lid RvB gericht.

Een klacht kan ook anders dan tegen een pedagogisch medewerker, c.q. lid van RvB gericht zijn. Bijvoorbeeld een klacht over de overeenkomst tussen houder en de ouder of bijvoorbeeld een klacht tegen de RvT gericht.

De klacht wordt met de RvB besproken; wordt hier geen bevredigend resultaat geboekt, dan dient deze klacht schriftelijk aan RvT te worden voorgelegd. De RvT zal hierop reageren.

Levert deze actie evenmin een bevredigend resultaat op, dan kan de klager de klacht schriftelijk aan de SKK voorleggen. Deze commissie zal alsdan volgens het klachtenreglement de klacht afhandelen.

BIJLAGE LITERATUURLIJST/BRONNEN

- Opvoeden op het kinderdagverblijf *Wat ouders moeten weten*
Elly Singer
ISBN 9789035232860
- Luister jij wel naar mij?
M.F. Delfos
ISBN 978 90 6665 940 7
- Doe mee® met taal
Einders Educatie
A. Kessels-de Beer, JM Peters MSC
- Jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
Ineke Teisman
Omnino
- Pedagogisch kader scheurkalender
BKK, bureau kwaliteit kinderopvang
- Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar
Elly Singer en Loes Kleerekoper
ISBN 9789035230552
- Ieder kind een eigen verhaal
Anky van Keulen en Elly Singer
ISBN 9789035235915
- Kinderen zijn zichzelf *Werken met kinderen volgens Thomas Gordon*
J. Gabeler, W. Weeda, J. v Wieringen
ISBN: 90 6665 142 3
- Vragen, twijfels, zorgen over de ontwikkeling van de kinderen
M. Davis, F. Alkema.
Assen; Van Gorcum
- Kinderopvang als beroep
onder redactie van A. Hol en A. Rusch
Academische Uitgeverij Amersfoort
ISBN: 90 5256 089 7
- Kleine mensen, grote gevoelens *Kinderen en hun seksualiteit*
S. van der Doef
De Brink, Amsterdam
ISBN: 90 216 71 611
- Leren in kindercentra 1 *de individuele ontwikkeling van het kind*
M. van Eijkeren
Nijgh en Van Ditmar Educatief
ISBN: 90 236 2592 7
- Leren in kindercentra 2 *de lichamelijke verzorging*
C.J. Dekker
Nijgh en Van Ditmar Educatief,
ISBN: 90 236 2593 57

- Leren in kindercentra 3 *observatie en rapportage*
P. Vijverberg
Nijgh en Van Ditmar Educatief
ISBN: 90 236 2594 3
- Leren in kindercentra 4 *individuele begeleiding en groepsbegeleiding*
M.B. van Eijkeren en M. de Haan-Heijstek
Nijgh en Van Ditmar Educatief
ISBN: 90 236 2643 5
- Leren in kindercentra 5 *zorg voor leefruimten en speelmateriaal*
E.K. Kadijk,
Nijgh en Van Ditmar Educatief
ISBN: 90 236 2350 9
- Leren in kindercentra 6 *het aanbieden van individuele en groepsgerichte activiteiten*
A.A.J.J. Schepens
Nijgh en Van Ditmar Educatief
ISBN: 90 236 2595 1
- Opvoeden in kindercentra *Visies, wetenschappelijke ontwikkelingen en praktijk*
onder redactie van M. Hopman
De Tijdstroom BV
ISBN: 90 352 1603 2
- Management in de kinderopvang
- Handboek voor coördinatie van een veranderende professionaliteit in de sector
onder redactie van A. Hol en J. Nabuurs
De Tijdstroom
ISBN: 90 352 1616 4
- Handboek leiding en organisatie in de kinderopvang
Bohn, Stafleu, Van Loghum
- Peuterspeelzaalleidsters/VTO
Eindredactie Frank Alkema en Rob Roozenburg
Van Gorcum, Assen/Maastricht (vragen, twijfels, zorgen over de ontwikkeling van kinderen)
- Spelen met visie, over basis- en plusfuncties van de peuterspeelzaal.
1995 VOG, NIZW, IPK
- Zoenen en vrijen
K. Verheul
Kosmos, Utrecht
ISBN: 90 2152 4112
ISBN: 90 216 1606 8
- Handleiding kwaliteitstelsel kinderopvang
ISBN:90 5749 097 8
- Tekeningen van Dagmar Stam (via internet)
- Boink
Boink is een landelijke vereniging die de positie van ouders in de kinderopvang en peuterspeelzalen ondersteunt en versterkt.

BIJLAGE TOEPASSINGSGBIEDEN

Het pedagogisch beleid is van toepassing op alle kindercentra van Stichting Kinderopvang Roerstreek:

Kindercentrum 't Muuske

Dagopvang: Mickey's, Minnies en Leniemienie

BSO: 't Moeze Neske

Sportlaan 36

6075 EV Herkenbosch

☎ (0475) 52 03 93

LRKP dagopvang* 535756938

LRKP BSO 164636262

Kindercentrum 't Vlaegelke

Dagopvang: Boefjes, Bengelkes en Belhamels

BSO: de Batjes & Batraven

Vurensteeg 2

6061 EJ Posterholt

☎ (0475) 40 42 59

LRKP dagopvang 122845547

LRKP BSO 221472599

Kindercentrum 't Knienke

Dagopvang: Snuutjes, Stampertjes

Markt 64a en 66

6074 BB Melick

☎ (0475) 52 05 95

LRKP dagopvang 135123161

Kindercentrum 't Baerke

Dagopvang: Eigenwijsjes

BSO: de Wijsneuzen

Pastoor Ceijssensstraat 5

6077 AS Sint Odiliënberg

☎ (06) 14 02 90 53

LRKP dagopvang 105397301

LRKP BSO 585060411

BSO de Rabbits

BSO de Rabbits en dagopvang/peuterarrangement de Snuffies

J.K. Kennedysingel 25

6074 AG Melick

☎ (0475) 52 01 02

LRKP dagopvang 279706467

LRKP BSO 106716608

Administratie:

Vurensteeg 2

6061 EJ Posterholt

☎ (0475) 40 42 59 keuze 1

E-mail: administratie@kinderopvang-roerstreek.nl

Website: www.kinderopvang-roerstreek.nl

* LRKP = Het Landelijk Registratienummer Kinderopvang en peuterspeelzalen

